

Text rukopisu Fürstenberského.

[l. 129 b] *Tuto sie poczina lucidarz owšŕech wieczŕech a nayprwe owierze obohu.*

Buoh, genz geŕt ybude wiecznie, ten racz nafs poczatek bity natiechto knyzkach. ktoz gie ufliffie, neb bude czifti, tomu geŕt znamenaty, 5 kterak gie otgieho wieczŕech uŕtaweno geŕt. mladi profil fweho myŕtra, aby gemu zgewil wŕfeczki wieczy, geŕto gŕu naginich knyhach ŕkryty, naneby ynazemy ywuoblacziech ywodach. Tiemto knyham ŕwietloŕt diegi, neb czo geŕt naginich knyhach ŕkryto, to geŕt lucidarz wŕŕe ofwietil. A take [l. 130 a] giny drahi kamen diegy, Neb tyto knyhi draŕŕŕe gŕu, nezli zlatto 10 akto gie bude czifti, ten bude mnoho mudroŕtj gmyety.

Owierze. Nayprwe otaza mlazŕŕy fweho myŕtra arzka: kterak nam wierziti obohu, ze geŕt trogicze ŕwata ata trogicze geŕt gedno aprawe bozŕtwie. Mlazŕŕi wecze: kterak ŕie muoz bozŕtwie na tre rozdielity. miŕtr wecze: naflunczi geŕt ŕwietloŕt, krafa ahorkoŕt akde ztiech trzy wieczy 15 gedna geŕt, tu gŕu wŕfeczky. Takez geŕt Swata trogicze gedno aprawe bozŕtwie, kdez geŕt ŕyn, tu geŕt otecz akde geŕt Swaty duch, tu geŕt otecz y Syn. mlazŕŕy wecze: kdiz ŕie ty trzie mohu rozdielity, kdiz to geŕt Syn przigial czloweczenŕtwie, Takelige przigial otecz aSwaty duch. miŕtr wecze: kdiz to Sluncze widyme, Tehdi muozem dobrze znamenaty, kterak tawiecz 20 przilezy, nebo Sluncze nemoz ŕie nykdi rozdielity, nebo ma ŕŕobu Swietloŕt akrafu ahorkoŕt. A ty trzi wieczy magi zwlaŕŕtne trzi dary. Otec ten geŕt ny Stworzil a Syn wykupil aSwaty duch ofwietil, a Swata trogicze tak ny ŕŕwich Swatich dielech Anebila geŕt nykdi rozdielena, anyz bude. mlazŕŕy

Text prvotisku z r. 1498.

[L. 1 a.] *Poczina se Lucidarz O rozlicžnych wieczŕech, genž su na nebi na ŕemi y wwodach.* (B)Voh, genž gest byl y bude bez končenie, Ten racž nam počatek byti na tiechto knihach. A tak gest wtiechto knihach vŕtaweno, že mladŕŕy tazalse miŕtra ŕweho, aby gemu zgewil a zname včinił wŕŕychny wieczy, genž su nanebi, Nazemi y wwodach y woblaciech. A tiemto 5 kniham diegi ŕwietloŕt, Nebo czo gest wginych knihach ŕkryto, To gest wtiechto Lucidarius oŕwietil. Atake gim diegi drahy kamen, Nebo tyto knihy draŕŕŕŕe su než zlato. Ktož ge bude čisti nebo poŕluchati, ten bude mnoho mudroŕti vmieti. Nayprwe mladŕŕy gest tazal ŕweho miŕtra arzka: Kterak gest nam wie[L. 1 b.]rzyti vbuoh. Miŕtr wece: nam gest wierziti 10 vbuoh, že boh gest troy, A ta trogice gedno a prawe boŕtwie. Mladŕŕy wece: Kterakse muože na tre rozdieliti gedno boŕtwie. Miŕtr wece: Naŕlunczy gest troge wiecz: Swietloŕt, Krasa a horkoŕt, Akdež z tiech wiecy gedna gest, tusu wŕŕychny. Tymž obyčegem ŕ. trogice gest gedno a prawe boŕtwie. Kde gest otec, tu gest ŕyn aduch ŕ. a kde gest ŕ. duch, tu gest 15 otec yŕyn. Mladŕŕy wece: Juž ŕy mi powiediel oŕtwořiteli, Powiez mi oŕtwořeni. miŕtr wece: O boze neŕmieme hluboce mluviti, nebo ŕproŕtni lidee weydu vblud, když uŕŕyŕŕie rzeč hluboku, gižto dobrze nerozumiegi. A wŕŕak nam gest wiedziti y wierzyti, že buoh wždy byl y bude bezkončenie. Tato otazka ma [L. 2 a.] byti przed prwni. Mladŕŕy wece: 20 Když ŕe ty trzie nemohu rozdieliti, když ŕyn prziyal čloweczenŕtwie, takeli otecz y duch ŕwaty. Miŕtr wece: když ŕlunce widime, tehdy muožeŕ znamenati, kterakse ta wiec ma, nebo ŕlunce nemuož ŕe rozdieliti, nebo ma ŕpolu Swietloŕt, krasu a horkoŕt,¹⁾ A od tiech trzy wiecy mame zwlaŕŕtne trzy dary: Otec ny gest ŕtworzil, Syn wykupil a duch ŕ. oŕwietil 25 a tak gest ŕ. trogice wgednotie, ani geŕt byla kdy rozdielena. Mladŕŕy

¹⁾ Misto: horkost.

wecze: giz smy prawil odboha, powiez my oftworzeny. mistr wecze: otboha
 nefmyeme hluboko mluwiti, any wiemy plnye, Nebo sprostny lide wendu
 wblud, kdiz to ufliffy hluboku rziecz, gefsto dobrze nerozomyegy, awffak
 gie nam wierzity, ze gest wezde bil abude bezkoncze. mlazffy wecze: billy
 5 gie drziewe buoh, nez Swiett. myftr wecze: bil sam wfobie [l. 130 b] Tehdi,
 yako nynye wffwe ofobie. mladffi wecze: procz Swiet Stworzil. myftr wecze:
 Bozie gest troge przirozenye, mocz amudroft amyloft, Aproto gest ftworzil,
 abi truogie przirozenye ukazal. Swu moczi ftworzil Swiett, Swu mudrofti
 uczynyl uftawicznu zemy, Swu mylofti gie potwrdil. mlazffi otaza: kterak
 10 gest bilo drziewe, nez gest Swiett ftworzil. mistr wecze: nebilo gest nycz
 wiecze, gedno tma, nebo lata flowe zle, nebo filla, nebo prwoofnowa,
 chaos, (troye) bily cztirzi elementa, to gest ohen a woda, zemye awietr.
 mlazffi wecze: czo gest buoh ftworzil nayprwe. mistr wecze: nebe azemy,
 Apotom ftworzil angeli Apotom gine ftworzenye wftechno Apotom czlo-
 15 weka. mlazffi wecze: kterak gest flul prwny angel. mistr wecze: ten ge
 flul lucziffer, yako Swietlonoffe, toho gest buoh tak krafneho uczynyl, ze
 gest obliczegem potupen, Nebo proweliku krafu pomyflil gest, chtie fie bohu
 wrownaty, proto gie ftrczen fnebe w horuczcie peklo. mlazffy wecze: kterak
 bil dlugo wnebffiech. mistr wecze: gedno puol czafa. mladffy wecze:
 20 Procz gei tehdi Stworzil, kdiz gei chtiel tak fkuoro wiftrczity. mistr wecze:
 Proto, abi wibrany angele tiem bili wiecze potwrzeny, Neb kdiz gie lucziffer
 spadl propichu, Tehdi gfu angele tak potwrzeny umylofti bily bozie, ze
 wiecz nemohu fttupity smylofti bozie. Mladffy wecze: kterag gie peklo
 Stworzieno. Mistr wecze: wtu dobu, kdi gie lucziffer pomyflil, chtie fie bohu
 25 [l. 131 a] protiwiti, Tehdi gest peklo Stworzieno fudem bozim.

czo gest peklo. Mladffi wecze: czo gest peklo. Mistr odpowidie: praczie
 hrziefnich, Ato gest natomto Swietie, Ato gest przednim tma amhla, ze
 geden ziwi czlowek tam nemoz dogiti. Mladffy wecze: maly peklo dno.
 Mistr wecze: Peklo gest Swrchu uzko awezpod fsiroko, ze te fsirokosti
 30 czlowek Nemoz konczie poczifti, kromye buoh, gie dywny, Atak gie hlu-
 boko, ze mnoha duffe wzdi lety a wffak dna nedolety. Mladffi wecze:
 kolik ma gmen peklo. Mistr wecze: Sluowe vpifmye lacus mortis, to gest
 luzie fmrti, Neb duffe potonu yako wluzi. Take Sluowe ftagnum ignis, to
 gest gezero ohnye, Nebo duffe hrziefne wnyem horzie. Sluowe take terra
 35 tenebrofa, To gest zemye temnofti, Nebo ta cziefta, gefsto gde dopekla,
 gest plna smoly afyry a dymu afmradu. Take Slowe terra obliuionis, To
 gest zapomenuta zemye, Nebo ty duffe, gefsto wendu vpeklo, tiech nebude
 wiecz pamyet przed kralem nebefkym. Slowe take tartharus, to flowe
 muka, Neb tu gest placz oczima affkrzিয়েnye zubuom odte zymy aodhor-
 40 kofti, gefsto gest vpekle. Slowe take Gehenna, to gest pekelnny ohen, Neb
 ten ohen gest tak filny, ze nafs ohen Sluowe gehu ftien. Slowe take Ba-
 ratum, to gest temnoft, neb tu tma bezkoncze. Slowe take Achrron, to
 gest muczenye, ze czrtie muczie duffe, ze tam yako gifkry zwihnie wichodie.
 Slowe take debrus, to gest czrw fmrtedlny, nebo yako ten czrw poźrze

wecze: Bylly gest boh dŕieve, než tento swiet stworzil. mistr wecze: že byl
 odwiečnosti tu, kde nynie, to gest, sam w sobie, neb on gest tak dosta-
 teczny, že žadneho sworzenie²⁾ nepotřebuge, ale my gehu potřebugem.
 Mladssy wece: proč swiet stworzil. Mistr odpowidie: [L. 2 b.] wboze gest
 troge przirozenie: mocz, mudrost amilost, aproto swiet stworzil, aby ukazal 5
 troge swe přirozenie: Swu mocy stwořilgest swiet, mudrosti swu vstawil
 gest zemi, milosti swu ge potwrdil. Mladssy wece: kterak bylo prwe, než
 gest swiet stworzen. Mistr wece: nebylo gest nic gineho, gedno tma, ta
 slowe kaos. A w te tmie bylisu čtyřy žiwly, to gest, oheň, woda a po-
 wetrzie. Mladssy wece: czo gest boh nayprwe stwořil. Mistr: nebe a zemi 10
 a potom angely a potom človieka a potom wssechna stwoření. Mladssy
 wece: kterak gest slul prwni angel. Mistr wece: ten gest slul Lucifer,
 Atoho gest buoh včinił tak krasneho, že proswu weliku krasu pomyslil
 gest, chtie se bohu protiwiti y wrownati, a proto gest [L. 3 a.] strczen
 z nebes až do pekla. Mladssy wece: Kterak dlugo byl Lucifer nanebi. 15
 Mistr wece: gedno puol času. Mladssy wece: proč gey stworzil, když
 gey chtiel tak brzo strčiti znebe. Mistr wece: aby vybrani angele tiem
 byli potwrzeni, Nebo když gest Lucifer padl pychu, tehdy su angelee
 dobrzi potwrzeni tak milosti boži, že wiec nemohu hřessiti. Mladssi wece:
 kdy gest peklo stworzieno. Mistr wece: wtu dobu, kdy Lucifer pomyslel 20
 protiwiti se bohu. Mladssy wece: czo gest peklo. Mistr wece: peklo prawe
 gest natomto swietie, Agest przednim tma amhla, y pusstie, že žadny žiwy
 nemuož tam przigiti. Mladssy wece: a mali peklo dno. Mistr wece: peklo
 gest swrchu vske a wespod ssyroke, že te ssirokosti žad[L. 3 b.]ny nemuož
 konce dogiti, ani widieti, kromie buoh gediny. A tak gest hluboke, že 25
 mnoha dusse leti vždy mučiecze se, a wssak nikdy dna nedoleti. Mladssy
 wece: koliko ma gmen peklo. Mistr wece: Nayprwe slowe upisme Lacus
 mortis, to gest luže smrti, Nebo hrziesne dusse wniem tonu iako wluži.
 Druhe slowe stagnum ignis, to gest gezero ohnie, nebo tak wniem dusse
 hřiesne horzie yako wohni. Trzetie slowe terra tenebrofa, to gest zemie 30
 temnosti, neb ta czesta, gessto gde kpeklu, gest plna syry, Smoly, Dymu
 a smradu. Czwrtie slowe terra obliuionis, to gest zemie zapomenuta, nebo
 ty dusse, gessto weydu vpeklo, tiech wietz pamieti nebude przed kralem
 nebeskym. Pate slowe Thartarus, to gest mu[L. 4 a.]ka otcžitie, nebo tu
 gest placž očima a skrzípenie zubow ot zymy a od horkosti, gessto gest 35
 vpekle. Sseste slowe gehenna, to gest pekelnny oheň, nebo ten oheň pekelnny
 gest tak lity a silny, že naš oheň proti niemu gest iakožto stien. Slowe
 take baratum, to gest temnost, Nebo tu gest newymluwna tma. Slowe
 take osmestix, to gest newesele, Nebo tu gest weliky smutek a welika
 truchlost. Dewate slowe Atheron, to se wyklada miczenie, Nebo wpekle 40
 se czerti micži sem y tam, iako giskry zwyhnie. Desate slowe Cerberus,
 To gest čerw smrtedlny, Nebo yakoten čerw požrze tielo, Tymž oby-

²⁾ Místo: stворenie.

tielo, takez peklo požrzie duffi. Slove take Fflegeton, to gest rzieka, gestto
 tecze fkrzie peklo. [l. 131 b] Ta woda smrdy odsmoly aodfirý, ageft tak
 litnye ftudena, až wffe pekelne ohnie priemaha. Mladffy wecze: kde gfu
 muky. Mistr wecze: muky gfu nazemy uboziem tagemftwý. Mladffy wecze:
 5 takely muky przigimagi, kterež duffe magi wikupeny bity. Mistr wecze
 podle tazanye mladffieho: Nebo Slove Ffirmamentum, to gest twrdost, nebo
 zaklad, nebo to gest tak ftwrzeno, ze wzdi bieży odwichodu nazapad ana-
 nyem Sluncze amyefiecz. Mladffy otaza: kterak to przigde, ze miefiec
 bieży anebe take. Mistr wecze: podnebem nycz nenyne, nanyemz by ftalo,
 10 nebo gest okruhlo rownye, Aproto gest ftworzil, ze nemoz nagednom
 myeftie ftaty. Mladffy wecze: kterakeho gest uftawenyne. Mistr wecze: Nebe
 gest uftaweno zecztirz element, ageft podobno kzelene wodie. Znamenay,
 nebe gfu trzi. Gedno nebe gest odSluncze az domyefiece, Druhe nebe
 gest odmiefiece az dohwiedz, Trzetie nebe gest, kdež to gest nadzakladem,
 15 kdež to sam buoh przebiwa sfwymy Apofftoly, fewffemy swatimy. Mladffy
 wecze: gestli wtu dwu czo. Mistr odpowidie: Odzemye az domyefiece
 gfu zly duchowe, ty gfu nato uftaweny, aby nam priekaziely wdobrych
 dielech akezlemu ny nutily, aty flowu demones, to gest zlowiedwienycki,
 ty beru nafie tiela do powietrze, kdiz to fie nam chtie ziewity. Ty czrtye
 20 muczie fie wuoblacziech az dosudneho dne. Odmyefiece az dohwiedz, tu
 gfu angele, ty gfu nato uftaweny, Aby nas ostrziehaly, Atu gest nebe yafne
 awohnywe barwi. Mladffy otaza: kdi gie ftworzeno Sluncze. Mistr odpo-
 widie: Sluncze gest ftworzeno cztrty den aod Sluncze weffken fwiett
 ofwieczen.
 25 *Oadamowj.* [l. 132 a] Mladffi otaza: kde gie ftworzen Adam. Mistr
 wecze: wtom mieftie, gestto flowe ebron. Akdiz to gest ftworzen, Tehdi ge
 buoh wedl dorage atu gest wzdiel gmena wfem wieczem, czo buoh ftworzil,
 akdi gest umrzil wgieruzalemye, nesen gest dotoho myefta, gestto ftworzen,
 ynaplnyena ta jama gieho tielem, z nyehoz gest uczinien. Mladffy wecze:
 30 kde gest ewa ftworzena. Mistr wecze: wragy zadamowa zebra. Mladffy
 wecze: kde gest ray. Mistr wecze: Ray lezi nawichod fluncze natomto
 fwietie, Alezy tak wifoko, ze gest wiffy nez weffken fwiett. Mladffy wecze:
 kdiz gest ray natomto fwietie, procz nemozem wen wnyty. Mistr wecze:
 neb przednym gfu hory welike aleffowe apiesczy amlhy, ze nemoz tam
 35 zadny wnyti. Mladffy wecze: kterak gest Adam bil wragi dluho. Mistr
 wecze: gedno czafuow Sedm. Mladffy wecze: to owocze, gestto bil gest
 adam pronye zragie wiftrzen. Mistr wecze: to giftie naprazdno nenyne,
 nebo giedie tu duffe, gestto gfu wragi. Mladffy wecze: tyem gest netrzieba
 any giefti any pity, neb ktoz gie, nebo pie, ten muffy krmye žity. Mistr
 40 wecze: tato gest rziecz odtielefneho pokrmu, toho newaži duffe, gestto gfu

čzegem peklo požiera dusse zatracene. Gedenaczte [L. 4 b.] slowe flegeton,
 tose znamenawa řeka, gessto teče skrže peklo. Ta woda smrdi ot smoly
 a ot syry a gest tak litie studena, že ohnie pekelne przemaha. Mlasy
 wecze: Kde su muky, gessto se dusse mucžye. Mistr wecze: ty muky su
 nazemi wbožiem tagemstwi, Aty muky ty dusse przigimagi, kterež magi 5
 wykupeny byti. Mistr wece wedle mlassieho tazanie: nebe slowe firma-
 mentum, to gest twrdost, nebo zaklad, Nebo nebe gest tak stworzeno, že
 wždy bieži ot wschodu slunce až nazapad, ananiem bieži slunce amiesyecz.
 Mlasy wecze: Kterak to przigde, že nebe bieži a miesyecz tež. Mistr wece:
 Podnebem nic nenie, naniemžby stalo, nebo gest rownie okruhle a proto 10
 ge tak stworzil buoh, že nemuž na gednom [L. 5 a.] mistie stati. Mlasy
 wece: Kterak gest vstaweno nebe. Mistr wece: nebe gest stwořeno ze
 čtyř žiwluow a gest podobno k zelene wodie. A mass znamenati, že trzy
 su nebe, Gedno nebegest odzemie domiesiece, Druhe nebe gest otmiesiece
 až do hwiezd, třetie gest nebe nadzakladem, naniemž sam buoh přebywa 15
 swymi swatymi angely. Mlasy wece: gestli wtu dwu nebi czo. Mistr wece:
 otzemie až domiesyece, tu su zli duchowe, A ti su nato vstaweni, aby nam
 překazeli wdobrych skutciech akzlemu nas nutili, ati slowu kakademones,
 to gest zleho widomcy, nebo czožkoli mi zleho včinine, to oni wssechno
 widie, a ti čertie beru nasse tiela woblacziech, kdyžto nam se chtie zge- 20
 witi, ati čertie mučiese tako wo[L. 5 b.]blaciech až dosudneho dne. Ot
 miesyetze až dohwiedz, tu su angele, Ati su nato vstaweni, aby nas ostrzie-
 hali ot zleho, A tu gest nebe iasne a ohniwe barwy. Mladssy wecze: Kda
 gest sluncze stwořeno. Mistr odpowidie: Čtrty den potom, když to gest
 swiet stwořen. A ot sluncze gest wessken swiet osweczen. Mladssy se 25
 otaza: Kde gest Adam stworzen. Mistr wecze: wtom miestie, gessto slowe
 Ebron. A kdyžto gest byl vmrzl, tehdy gest opiet nesen dote yamy, znižto
 gest byl stworzen a naplniena gest opiet ta yama geho tielem. Mladssy
 wecze: A kto gemu przezdiel Adam. Mistr gest odpowidiel: Když gest
 byl Adam stworzen, tehdy wedl gey buoh do rage a tu gest wzdiel gmena 30
 wssem we[L. 6 a.]czem, czož gest buoh kda stworzil. Mladssy se gest
 otazal: Kde gest Ewa stworzena. Mistr wecze: wragy zadamowa žebra.
 Mladssy se otaza: Kde gest ray. mistr wecze: Ray leži nawychod sluncze
 natomto swietie a leži tak vysoko, že gest wyssy než tento swiet. Mladssy
 wece: když gest ray natomto swietie, procz donieho nemužem wniti. mistr 35
 wecze: Neb su przednim hory welmi welike a lesowe naramně welicy a
 pusstie, tma welika a mhla a bahna, že žadny živy nemuoz tam wgiti.
 Mladssy se gest tazl mistra sweho: mily mistrze, powiez mi, kterak dluho
 adam byl wragi. Mistr gemu odpowidie: Sedm časuow. Mladssy wece:
 To owocze, gessto gest wragi stwořeno pro človieka, čemv [L. 6 b.] gest 40
 giž, když gest adam zrage wystrčen. Mistr wece: to owocze gesstie ne-
 roste nadarmo, Nebo to owotze gedie dusse zbožne, gessto su wragi.
 Mladssy wecze: Tiem netrzieba giesti ani piti, Anebo ktož pige a gie, musy
 zaživati pokrm. Mistr wece: ta řeč gest otlefsem pokrmu, toho nebažegi

wragi, Nebo jako gfu duffe duchowne, takez gest gich pokrm duchowny, Takez zywi fwuog pokrm, jako Sluncze witahne wodu z fruhi. Mladffi wecze: kterak by fie lide plodily, by ostaly wragi. Miftr wecze: odradofiti nebefkey, Nebo yakz Adam bil fhrzieffil Aopiett gemu buoh odpustil, takez
 5 by fie lide plodily bezhrziecha. Mladffi wecze: kterak bil dluho žiw Adam. Miftr wecze: dewiett feth leth ageho fyn Abel trzidcziety affeft leth, [l. 132 b] kdiz to gehu bratr kayn zabil gey. Odtoho pocziely gfu fie wrazedlniczi. Mladffy wecze: kto gie prwe flowo nalezl adamowi. Miftr wecze: cztirzie angelowe, Michael nawichod fluncze, Gabriel napoledne, Raphael nazapad
 10 fluncze, Uryel napuol noci, tiech kazdy gedno flowo przinefl.

kto gest hudbu nalezl. Mladffy otaza: kto gie nalezl hudbu. Miftr wecze: lameth, ten gest miel trzi Syny, Geden flul tubal, ten gest nayprwe nalezl hudbu, Druhi gest flul pobel, ten gest nalezl muziku, Trziety gest flul tubay kayn, to gest naprwny kowarz, gesto gest poczal kowaty od-
 15 miedi aodzeleza. Aty trzie bratrze miegiechu gednu Seftru, ta gest flula Nocziwa, ta gest nayprwe nalezla tu left, abi diety kolebaly. Mladffi otaza: kto gest bil nayprwny kral. Miftr wecze: to gest bil Samuelow fyn, A z-
 toho krale rozdieleny gfu lide natre. Odtoho krale plodu possla gfu kny-
 zata ahrabie awewody. ten gie gmyel gednoho bratra, ten gest flul kaphet,
 20 Odtoho prziffli gfu wladiky, apany. Potom gest geden Slul cham, odtoho gfu prziffli fproftny lide, to gest chlapstwo. Mladffi wecze: kterak gest ten flul czrtt, gesto adama aewu przielftil. Miftr wecze: henes motalon, ageft naywiffy geden, gesto gest ftrzen f nebe. Mladffi wecze: Powiez my od-
 uftaweny tohoto swieta. Miftr wecze: Tento swiett prawie okruhel gest,
 25 obyaf wessken morzem, Aproto my plawamy wmorzi, jako zlutek wwayczy. Mladffy wecze: wczem gest zemye potwrzena, ze nemuoz potonauty, kdiz plawa vmorzi. Miftr wecze: zemye nedrzy nycz wzhuoru gyneho, nebo plawa hlubocznie atak mnoho wod tecze [l. 133 a] okolo zemye, ktoz bybil wuoblacziech, tomu by fie nezdal swiett nycz sfyrzy, než jako penyez,
 30 Nebo wffichny pramyenowe gdu zmorzie, Awffeczky rziemy opieth teku vmorzie. Mladffi otaza: nakoliko cziefty rozdielen gest swiett. Miftr wecze: natrzi, Gedna strana flowe azia, Druha Evropia, Trzietie afryga. Mladffi wecze: kde fie poczina azia. Miftr wecze: azia fie poczina tu, kdez to fluncze wzchody. wragi gest gedna studnyczie, zte teku cztyrzi rziemy,
 35 Gedna flowe Fizon, Druha flowe Geon, Trzietie flowe nyklus, Czwrtta effrates. Mladffi wecze: kam ty teku rziemy. Miftr wecze: Geon teczie fkrzie Indyy atecznie fkrzie gednu horu, ta flowe karykazus. Druha, gesto flowe niklus, ta tecze fkrzie Murzenynfku zemý wczrwene morze atecznie fkrzie gednu horu, ta flowe Eglas. Ffyzon aeuffrates tie teczeta fkrzie
 40 gednu horu, ta flowe patrata Aodtud fkrzie gednu zemy, ta flowe Ner-
 menya, aty wzdi neteku zrage, gedno pozemy az dotiech hor, gesto fmy gie gmenowaly. Mladffi wecze: ktere zemye naybliž lezie odragie. Miftr wecze: jako nam pifmo fwiedczy, Doragie nemuoz nyzadny przigity, Nebo

dusse swate, gessto su w ragi, Nebo iakož dusse su duchownie, takež gich pokrm gest duchowni, Atakež oni zaživu swuog pokrm, Jakož sluncze wy-
 tahne wodu zruchy. Mlasy wecze: Kterakby se lidee byli plodili, by byli
 ostali w Ragi Adam a Ewa. Mistr gest odpowidiel rzka: Odžadosti, Nebo
 iakžby adam žženu ruče sklesli wžadosti a opiet rozpustili, takby se byli
 5 lide plodili ato bezwsseliakeho hriechu. [L. 7 a] Mladssy otaza: Kterak
 gest dluho žiw byl Adam. Mistr wece: lcccc a xxxviiiij let, Asyn gehu Abel
 bylgest xxx let starzy, když gehu bratr kayn zabil, Aodtoho počelisure
 mordy. Mladssy wece: kto gest nayprwe nalezl hudbu. Mistr wecze:
 Lamech, ten gest miel trzy syny, geden slul Jobel, druhy Johal, trzeti
 10 Boza. Jobel gest nayprwe nalezl hudbu. Boza byl nayprwni kowarz, genž
 gest počel kowati od železa a ot miedi. Jobal gest byl muž, gessto nalezl
 muziku. Ati bratrze mieli su sestru, ta gest nayprwe nalezla, aby diety
 kolebali. Mladssy wecze: Kto gest byl nayprwni kral. Mistr wecze: to
 gest byl Semow syn, Aza toho krale rozdieleni su lide natre. Splodu toho
 15 krale posslisu kniežata ahrabie a sslechticzy. Aten miegie[L. 7 b]sse bratra,
 ten slul Jafet, a ztoho plodu posslisu wladiky apani. Potom byl geden, ten
 slul Cham a odtoho posslisu sprostni lidee, to gest chlapstwo. Mladssy
 wece: kterak gest slul ten čert, gessto adama a Ewu přelstil, že owoce
 toho okusyli, pronež sme vpadli wssichni vboži hniew. mistr wece: Heuz-
 20 makalion a gest znaywyssych geden, genž su strčeni z nebes. Mladssy
 wece: mily mistrze, powiez mi ovstaweni swieta tohoto. mistr wece: tento
 gest swiet okruhly iako kolo a gest obiat wessken morzem amy plawame
 iako žlutek wwaycy. Mladssy wece: mistrze, powiez mi, čym gest zemie
 potwrzena, že nemož potonuti, když plawame iako žlutek wwaycy. mistr
 25 wece: Zemi nicz nedrzy wzhuoru, než boska mocz, ne[L. 8 a]bo plawa
 whluboce wodie. A tak mnoho wod tecze ckolo zemie, že ktožby byl
 wuoblacziech, Tomuby se tento swiet nezdal nicz wietssy, než jako gedno
 kolo, Neb wody wssychny atake wssychny pramenowe gdu zmorze
 A wssechny rzemy teku opiet do morze. Mladssy wece: mily mistrze, po-
 30 wiez mi to, Nakoliko se gest čzestij tento swiet rozdielil. Mistr wece: na
 tre, Gedna strana slowe Azia, Druha Europa, Trzietie Affrika. Mladssy
 wece: powiez mi ote stranie, gessto slowe Azia. Mistr wece: azia se po-
 czina tu, kdež slunce wychodi a gde až napoledne až do moře. Wte
 stranie leži ray, A wragi gest gedna studnicze, z te studnicze teku cztyrzi
 35 rzemy, Gedna slowe ffizon, Druha Geon, Trzietie Nilus, [L. 8 b] Czwrtta
 slowe Euffrates. Mladssy wece: Kam teku ty řemy. Mistr wece: Geon
 tecze skrze Indij, a tecze skrze gednu horu ta slowe Kaukasus. Druha,
 gessto slowe Nilus, ta tecze skrze gednu horu, ta slowe Eklas, A odtud
 teče skrze murzeninsku zemi wczrwene morze. Tigris a Evffrates, tie
 40 teczeta skrze gednu horu, ta slowe Parchaka, Odtud tecze skrze gednu
 zemi, ta slowe Nermenia, Aty wody neteku gedno vždy podzemi, až
 dohor, gessto sme ge gmenowali. Mladssy wecze: ktere su zemie naybliž
 od rage. Mistr wece: iako nam pismo prawi, Wray nemož žadny wgiti,

gfu okolo nyeho hory wifoke, wnychz to lezie hadowe afanowe, aty branye, ze nemuoz nyzadny wnytý wray. Podle toho lezy gedna zemye, ta flowe yndie, ta ma gmeno pogedne wodie, ta flowe yndizz, Ata plowe zgedne hory, ta flowe kaukazus, a tecze wczrwene morzie. wto gefť nefnadno 5 wgity, Neb fgedney ftrany tecze diwoczie morzie afdruhe ftrany yndifs, atak gfu welyke pufťtie, ze ledwa wecztyrzech letech muoz tam bity. Ata zemye gefť rozdielea wetrzidczyty wlafty agfu wnye rozdieleeny lide. wte zemy gfu trzi hory, Gedna flowe Karmanyus, Druha coatras a [l. 133 b] Trzietie oretas. to drziwie, gefťto rozfte natiech horach, to biwa tak wifoko, 10 ze gie powietrze opaluge. natiech horach gfu lide, ty gfu dwu latru wzdely, Aty lide walegy famy ffebu. wte zemy fta dwa ofťrowi, geden flowe thryza, Druhi flowe klygris, ta ofťrowi mata mnoho zlatta afťrzebra afta prziefletho zelena. Podie toho ofťrowa gfu zlatte hory. Toho zlatta nemoz nyzadny dobiti profanye aproczrwi, gefťto toho fťrziehu. Mezi tu horu, 15 gefťto flowe kafyus, amezi morzem, Tu gefť zazdil kral Alexander dwoge lidy aty flowu Gog a magog. ty lide negiedie nicz gyneho, nez zwierzata fyrowa a gine fyrowe maľfo. Trzi gfu yndie, Wdruhe yndyy gfu lide, ty flowu Marcoby, ty gfu dwanadť loket wzdely, ty lide fprziedu gfu yako lew amagi perzie apaznehty yako kanye. Podle toho gfu lide wgednom 20 myeťtie, ty flowu agrote, ty magi wfťobie tak weliku horkoťť, kdiz fie fendu, ze fie famy fezhu. Potom lezy gedna wlaťť, wte gfu lide, ty zabigiegy Otcze ymaterz, kdiz to fťarzi budu, y warzie dobrze, yzowu fwe prateľi, yuczinye welike hodi akdiz fnyedie otcze amaterz. Ta wlaťť, wnyez to perz rofte, ta gefť plna haduow, kdiz giz perz zral bude, tehdi ty lide uczinye weliky 25 dym atiem dymem zapudy wfťeczkný hadi aodtoho dymu bude perz czřn, Ale odprzirozenye biwa biel. a ty lide myewagi diety a ty diety gedno docztyrz leth neb naywecz dofedmy leth ziwi biwagy. Wte zemy gfu lide, ty gfu obratily paty naprzed aprťty nazad, ty magi ofťnadfte prťtuow wnohach afefťnafe wruku, Aty lide magi pfie hlawy aodiewagi fie chlu- 30 patimy koziemy, gefťto dru zwierzata, Akdiz chtie mluwity, tehdi kfobie yako pfy fťczekagy, [l. 134 a] Aproto gim diegy pfie hlawi. Podle toho gfu lide, kdiz fie to gich diety urodie, Tehdi gfu czřnij, Akdiz budu fťarzi, tehdi budu biely, Apotom fie famy ztepu. Potom gfu lide, gefťto gich zeny gmyewagy pogednu pateronadfte diety. Potom gfu lide, gmyewagi ty diety, 35 ty gfu naťarofť czřny, azamladu fťedywy. Potom gfu lide, ty magy gednu nohu, ty biezie brzo yako ptak, muoz biezyty¹⁾ aletiety, akdiz to fedy, tehdi fobie ucziny chlad tu nohu. Take gfu lide, ty magi geden roh na- czele a podtiem rohem gedno oko. Mladťfi wecze: bidlely ty lide fpolu. Miftr wecze: buoh gie gefť tak fťworzil a rozdielel wodamy ahoramy apu- 40 fťtiemy, ze fpolu negfu, any mohu bity.

Mladťfy wecze: ano nam pifmo prawi, ze mnoho fťett lidy poľflo otadama, akťerak gfu ty lide dywnie promieneny. Miftr wecze: Adam

¹⁾ Přetrženo.

Nebo su okolo hory welmi welike, wnichz lezie Sanowe a ti branie, že tam žadny nemoz wgiti. Podle toho lezi gedna zemie

[Vytržen 1 list.]

[L. 9a]gi, kdyzto budu starzi a zowu wssechny przately y ucinie hrozne hody, kdyz gedie otcze a materz. Ta wlaťť, gesťto wni peprz roste, gest plna haduow a gesťtieruow, akdyz peprz bude zral, tehdy tam lidee wczinie 5 dym weliky atiem dymem zapudie wssecky hady aodtoho dymu bywa peprz czřny a smraskaly, Nebo podle przirozenie gest biely. Ati lidee miewagi diety, gesťto nerostu neź do trzy let a nebudu gedno osm let starzy. Wťrzeti Indij su lidee, ti su obratili paty napřed a prsty nazad, ati magi osmnaczte prťtuow nanohach a sedmnaczte naruku, Ati miewagi psie 10 hlawy a odiewagise chlupatými koźmi, gesťto dru zwieřata, akdyz mluwie, tehďa iako psi sťtiekagi a proto gim rziekagi psohlawczy. Podle [L. 9b] toho su lidee, kdyz diety vrodie, tehdy su cřrwene akdyz su starzi, tehda su broni apotom se sami stepu. Podle toho su lidee, gichzto ženy miewagi pogednu patnaczte diety; podle toho su lidee, ti miewagi diety sse- 15 diwe a k starosti cřrne. Su take tu gedni lide, ti miewagi gednu nohu a bezie tak brzo, iako muoz ptak letieti, a kdyz sede, tehdy sobie chlad vćini tu nohu. A take su gedni lidee, ti magi geden roh naćele a podnim gedno oko. Mladssy wecze: bydleli ti lidee spolu, že se nestepu. mistr wecze: buoh gie gest tak rozdielyl, že su rozlućeni wodami, horami a pu- 20 sťtiemi, že spolu nemohu byti. Mladssy wecze: ano nam pifmo prawi, že mnoho lidij posslo ot adama, kťeraksu pak tito lidee promienieni. mistr

gie bil muz naymudrzieyffy, nez fie kdy urodil kto, Akdiz to zrage wipuzen, tehdy gie znal wffeczno korzenye, yznal gefť gedno korzenye, kterazby gieho zena wokufila, takby fie giogy plod promyenyl newczloweczi twarzi. Tehdy gefť oftrziel gednu zenu dczeru fwu, abi toho korzienne neokuffala, 5 tehdi ona nemudra blaznycze, yala fie toho korzienne hryzty, Aynhed gie fie plod promyenyl newczloweczi twarz. wte zemy, gefťto flowe yndyel, gfu hadowe a Sanowe, ty gfu tak weliczi, az gelen požru, agfu tak fylny, az plowu prziefmorzie. wtey zemy gefť gedno zwierzie, to flowe Elad, to gefť naprzied yako lew, anazad yako welblud, to ma dwa rohy, ten gefť 10 geden kazdi dwu latru zdely, Akdiz to fie fkym fwady, tehdi polozy geden roh [l. 134b] nachrbett adruhym fecze. To zwierzie fie nebogy agefť czrne barwy agefť tak udatno vwodie, yako nazemy. wte zemy gefť gedno zwierzie, to flowe Monetrus, to ma hlauu yako czlowek, nohi yako lwi aoczas yako fwynye, to ma geden roh naczele, ten gefť gedno cztirz noh zdely 15 Agefť tak fwietly, yako karbunkulus agefť oftry yako brzitwa. to zwierzie gefť welmy lite, czoz potka, to wffę tiem rohem zabie. Ztezemye przichody geden kamen, ten przitrhuge kfobie zelezo. Take gfu wte zemy hlemyzdiowe, ty gfu tak weliczi, ze zgich fkorzepyń czinye fobie lide domy.

20 Mladffy wecze: giz fme flyffiely ot yndie, Powiez my ote zemy, gefťto flowe patris. ta zemye poczina fie vte rzieky, gefťto flowe tygris. Wte zemy leży geden hrad, ten flowe parfida, wtom gefť nayprwe nalezeno kuzlo. zte zemye przichody geden kamen, ten flowe fyleus, toho przibiwa yubywa yako myeffiecze. Mladffi wecze: Powiez my otey zemy, gefťto flowe mezo- 25 potanya. Miftr wecze: ma gmeno podwu rzieku, gefťto fkrzie tu zemy te- czeta. wte zemy gefť geden hrad, nemyemeny, ten gefť tak dluh, czoz muoz czlowiek zatrzi dny gity. Awte zemy gefť gedno myefťto, toho myefťa gefť zed padeffath loket wffyrzy atrzi fta lokett zwiffy Ama fedmdeffat mylwzdely ama fto mofaznych wrat. wte zemy gefť gedna wlaft, ta flowe 30 Arabia, odtud przichody kadidlo. wte zemy gefť gedna hora, ta flowe Oreb, Anatey horzie dal buoh moyzieffowy zakon. Potom leži gedna hora, ta flowe Syirs. Wte zemy leži gedno miesto, to flowe damagdus. to myefťto uftawil [l. 135a] Abrahamuow ziett. podle toho leži geden hrad, ten flowe libanus, tu fie poczina Jordan. wte zemy gefť gedno myefťto, to flowe Ge- 35 ruzalem, to myefťto gefť uftawil Syn prwey kral. Potom lezi gedna zemye, ta flowe pallemia, tu zplywa Czrwene morzie, tu gefť tak Swietlo, ze gefť naymenffy rybku widiety nadnye, yako nadlan. Potom fie poczina Egipt, potom lezi gedno myefťto, to flowe teba, wtom myefťtie bil Swati Martin wewodu. Potom fta dwie horzie, tie floweta azmenye. Wte horzie lezi 40 menffie archa ato drzewo nykdi nezhyne. zatiem lezi gedna wlaft, ta flowe kapadoczia. Wte zemy lezi menffie azia. Potom lezi gedna wlaft ta flowe Sirtys, wte zemy lezi welika truogie. Potom lezi morzie, wtom morzi lezi gedna wlaft, ta flowe pontus, Tu fta potopena fwaty Clyment afwaty Egidius. Potom lezi Effefie, tu Swaty Jan Ewangelifta odpoczywal. wtom

wece: adam gest byl [L. 10a] naymudrzejssy muž mezi wssemi, genž su se kdy narodili, A když gest byl wypuzen zrage, tehdy gest znal korzenie wssechno, y bylogest gedno kořenie toho przirozenie, že kterazby ho žena okusila, ynhedby se plod gegi promienil natwarzi. Tehdy adam byl za- 5 powiediel dcerkam to kořenie hrzisti, Ale gedna wsseteczna gelase ho hrysti a hnedkyse gegi plod promienil natwarzi člowiečie. Wte zemi, gessto slowe India, gsu tak weliczy saňowe a hadowe, že gelen požru asu sylni, že plowu přes moře. Wte zemi gest gedno zwieře a slowe Ela, to gest naprzied iako lew a nazad iako welblud a ma dwa rohy a gest dwu latru 10 wzdeli, Akdyž se skym swadi, položi geden roh nahrzbetie adruhymse brani atepe, ato zwierze nebogi [L. 10b] se nicz gineho, gedno čerwene barwy a gest sylne a vdatne wodie iako y nazemi. Wte zemi gest gedno zwieře, to slowe Monstrakos, to ma hlauu iako člowiek a tielo iako kuoň a oczas iako swinie, to ma gedno geden roh naczele čtyrz noh wzdel a gest tak swietly, iako Karbunkulus a gest ostrý iako brzitwa. To gest 15 zwierze tak lite, že czož koli ge potka, to wsse tiem rohem prorazy. Zte zemie przichodi geden kamen, ten slowe Adamas, ten železo k sobie przitahuge. Take wte zemi su welicy hrmieždy, tak že z gegich sskorzipek lidee sobie domy dielagi. Mladssy wece: giž sem dosti sylssel ote zemi, gessto slowe India, powiez mi ote zemi, gessto slowe Patria. Mistr wece: 20 patria se počina vte rzeky, genž slo [L. 11a] we Indus agde dote rzeky, genž slowe tigris. Wte zemi leži geden hrad, ten slowe parsidia, wtom gest nayprwe nalezeno kuzlo. Zte zemie przichodi geden kamen, že žže iako kopřiva. Take gest wte zemi geden kamen drahy, ten swieti wnocy iako oheň a slowe Sileus, toho kamene przibywa y vbywa iako miesyece. 25 Mladssy wece: powiez mi ote zemi, genž slowe Mezopotania. mistr wece: Mezopotania ma gmie podwu rzeku, gessto teczeta skrze tu zemi. wte zemi gest geden hrad, tomv rziekagi Niniwe, ten hrad gest tak dluhy, czo člowiek muož zatrzy dni vgiti. A wte zemi gest Babilon, to miesto ma zed l loket ssyři acc zwyssy agest lx mil wzdeli a ma c mostnych vrat, 30 a tu leži gedna vlast ta slowe Arabia, [l. 11b] odtad przichodi kadidlo. wte zemi leži gedna hora, ta slowe Oreb, A nate horze dal buoh moy- žiessowi zakon. Potom leži gedna zemie, ta slowe Siria, wte zemi leži gedno miesto, řečene Damasskus, to miesto ustawil gest Abrahamow zet. podle toho leži geden hrad, ten slowe Libanus, V toho hradu počinase 35 yordan, A wte zemi gest Jerusalem a to miesto vstawil Sem prwni kral. A potom leži gedna zemie, ta slowe Palistina. Tu zplywa čerwene moře, to gest tak swietle, že naymienssi rybku widieti wniem nadnie. Potom se počina Egipt. Potom gedno miesto, řečene Tebe. Wtom miestie byl s. Mau- ricius wewoda. Přitom miestie leži gedna hora, řečena Geon. Potom sta 40 dwie hoře, řečene armenie, na tu [L. 12a] dwu horu stogi archa Noe a to drzewie nykdy neshnige. zatiem leži gedna vlast, ta slowe Kapadocia. Wte vlasti leži vlast menssie Azya a pak Effesus, tu s. Jan ewangelista odpocřiwa. Potom leži vlast, řečena Trucia, wte leži welika troya. Potom

oftrowie bil gest pilatt wewodu, a proto flowe ponfky pilatt. Mladffy wecze: Powiez ote sfranye, gefsto flowe europa. Mistr wecze: Europa sie poczina podle morzie agde podle dunage doluow, az domorzie. wte sfranye lezi zemye ffranka, Sfwabfka, Baworfka, Bafileyfka, Miffenfka, Durynfka, Kar-
 5 melitfka, Sstirfka, Temnarfka, Korymfka, Lampartfka, Rakufka, Uherfka, Sedmyhradfka, Morawfka, Czeska. Apotom wrzeczkey zemy gest gedna wlast, ta flowe damatya, tu gest gedna Studnycze, wte zazehagi pochodnye, az zhorzie wyfoko. tu lezi gedna hora, ta flowe olympia, zte hory gde wifokoft az podoblaky. Podle toho poczina sie ytazia, awte zemy lezi ryn.
 10 Potom lezi gedna wlast, ta flowe Turkan, potom lezi polem ambryka [l. 135b], Atu sie dokonawa zemye lampartfka. Potom lezie Benatky, ty gest uftawil kral Eneclius. Potom zdywokich hor wichody Ryn ateczce fkrzie Ffranku zemy. Podle ryna fylna myesta lezie Mohucz, Koffyn, Ffranpurk aginych mnoho myest dobrych. Podle Dunage lezy Rziezno a Wieden,
 15 Budyn. Podle Ryna Poczina sie Yspanya agde az dowstekleho morzie. wte zemy lezie welike wlasti Tarayna, Fortana, Tuffybana, Colatyana, Retika, Brytanya, Angliczka zemye, Berunfka zemye, ktoz odtud przichody, ty gfu lide dobreho obiczegie. Ata zemye, gesto flowe Skoczia, Tu gest ofwie-
 czenye, trzidczety dny wzdy den uftawicznye Aofmnafte wzdi noczy ufta-
 20 wicznye. Podle toho gest geden les, stoho nykdy list nepaduge atu fye dokonawa zmrzle morzie. Mladffy wecze: kterak gie ffyroka zemye akterak tlufka. Mistr wecze: tak fwiedffie myftrzi, gefsto magi pfano oprzirozeny zemfkem, kto by wzal nytt ymyerzil okolo zemye, ta nytt bilaby Trzymecz-
 25 gfy my powiedal odwu sfranu, powiez my otrzetie sfranye. Mistr wecze: Affriga sie poczina wte wodie, gefsto flowe yndis a gde az do lepkeho morzie. wte sfranye gfu welike wlasty. Gedna zemye flowe Lybia, ta gest plna haduow agyneho czrwu, ze wnye ygeden nemoz bity. Potom gest gedna zemye, ta Slowe pentapolis agyne welike zemye. Zatiem lezy gedna
 30 wlast, ta flowe byzazie, wte sta welika dwa hrady, geden flowe Odromes, druhy flowe brancyum. Potom lezi Sfkoczillia. Wte zemy giedie lide konye agyna zwierzata fyrowa. Potom lezy murzenynfka zemye. Potom lezi jedna wlast, ta flowe Sfalla, gefsto gest przyffla byla kralowa zte zemye naradu kralowy Sfalomunowy. Zatyem lezy geden hrad, ten flowe grawys, tu gest
 35 gedna [l. 136a] ftudnycze, ta gest wedne ftudena, ze gie geden nemoz pity, awnuoczi tak horka, ze gie geden nemoz dotknuty. Podle Jordana gest gedna pufta zemye, ta gest plna fany ahadow, atu sie przieczita wftekle morzie a tak gest zhorzalo odfluncze, az wrze yako wkotle. wtom morzi gest welika hora, ze gde vpowietrze, atu gest konec swieta.

40 *Wostrowiech wmuorzi.* Mladffy wecze: giz fmy prawil odewffeho swieta, Powiez my owostrowiech wmuorzi. Mistr wecze: Cziprus gest prwny Apotom

morze a wtom lezi gedna wlast, rzečena pontus. Tu sta vtopena s. Kliment a s. Ouidius, a tu byl pilat wewodu a proto slowe ponsky pilat. Mladssy wece: Powieziž mi giž o te stranie, genž slowe Europa. mistr wece: Europa počinase wedle moře agde až dohor skrže gednu zemi, ta slowe Sskocia a Dacia a germania agde podle dunage doluow až opiet domoře. 5
 Wte stranie lezi zemie ffranska, Sswabska, Bawory, Elzeczka, Missenska, Durinska, Carwaczka, [L. 12b] Temarska, Styrska, Trayska, Wlaska, Karlinska, Sedm hradow, Rakuska, Czeska, Vherska, Syrweyska, Rzeczka, agine zemie. A wuherske zemi gest gedna wlast, ta slowe Dalmacia, a tu gest gedna stud-
 nice a lezi nawysoke horze, wte zažehagi pochodnie a horzie vysoko. Opiet 10 gest gedna hora řečena olimpus, zte hory gde vysokost až podoblaky. Apodle te hory počina se Italia a wte zemi lezi Rzym. Apotom lezi gedna wlast, ta slowe Tusskania a odtud przichodi sseffran, potom lezi podle Amy-
 brika a tu se približuge zemie Lambardska. A potom lezie Benatky, ty ge vstawil kral Enectus. potom zdiwokych hor teče Ryn agde skrže ffranku 15 zemi. podle Ryna lezi gedno miesto Mohucz, Kolin, ffran[l. 13a]fford a ginych mnoho miest, podle Dunage Rzezno, pasow, wieden. A podle Ryna take počina se Ispania a gde až dodiwokeho moře. Wte zemi lezie welike wlasti Taxania, Certana, Ruskana, Kollacia, Getika, Britania, Anglia, werina. A nadtu zemi, gessto slowe Sskocia, tu gest o swatem Janie xxx dni wždy den 20
 A o wanocech vždy tolikež nocy. Podle toho gest geden ostrow, zstoho nikdy list nespada. Podle toho ostrowa počina se zmrzle morze. Mladssy se gest otazal mistra sweho: mily mistrze, powiez mi to, Kterak gest zemie ssyroka a take powiezmi, kterak gest dlucha. Mistr gemu odpowidie: Tak swiedczie
 25 mistrowe, gessto magi psano o przirozeni zemskem, ze kdy by niekto, wezma dednu¹⁾ nit, [L. 13b] ymierzil okolo zemie, ta nyt byla by xxiiij tisyczuow mil wzdeli a vi tisyczuow mil tlusta. Mladssy wece: mistrze, powiez mi otřetie stranie swieta. Mistr wece: Affrika se počina v te wody Indus a gde až dolepkeho moře. Wte stranie lezi mnoho wlasti. Gedna slowe Libia, ta gest plna haduow a gesstieruow, že wni žadny nemuož wniti. Apak lezi 30
 gedna zemie, ta slowe Pentapolis, Agina, welika zemie, ta slowe Byzaže. Wte sta dwa welika hrady, geden slowe Adremos adruhy Bizankus. Potom lezi Gausis A Kartago A podle zemie rzečena Cecilia. Wte zemi lidee gedi konie a gina surowa zwierzata. Pak potom lezi Murzeninska zemie. A pak potom lezi gedna [L. 14a] wlast, ta slowe Sabahot, tu gest 35
 byla kralowa Saba, gessto gest prissla z dary k krali Ssalamunowi. Zatiem lezi geden hrad, ten slowe Grania, tu gest studnice, že wedne z nie piti nemuož a wnocy tak horka, že geden se gie dotknuti nemuož. Podle Jordana gest gedna pusstie plna hadow a sanow, atu teče wstekle moře, A tak gest zhorzelo ot slunce, že wře iako wkotle, Awtom morzi gest tak 40
 welika hora, že gde až podoblaky, a tu gest konetz swieta. Mladssy wece: powiez mi o ostrowiech, gesstosu wmuorzi. mistr wece: Tiprus gest nay-

¹⁾ Gednu.

druhi, ten flowe kreta. Potom flowe paramz, odtud prichody naylepfi mramor Afflechetny kamen, ten flowe Sardynys. Potom leži, ten flowe zamor, odtud gefť bila Sybilla rodem. Potom leži Sella afyczilla. tu gefť gedna hora, ta flowe equa, zte hory widiety gefť Syru horžiczy, gefťo fie 5 duffe muczĳe, gefťto magy wykupeny bity. Podle toho gefť geden ofťrow, wtom gfu kowarzi. tak ſwiedzcie Pohanskĳe knyhy, ze ty kowarzi kugy hromowe rany, Ageťt tahora plna ohnye, ty kowarzi proťtrzed toho ohnye kugy aty flowu relapes. wtom ofťrowie bil gefť wlkanus, gefťo ſťrziehl pekelných wratt. Naffe knyhi chtie tomu, by to bily cźrtye amuczĳe tu duffe. Potom 10 gefť geden ofťrow, ten flowe ſardyna, wtom ofťrowie nĳnye ſany, any gefťczerow, tu gefť gedno zle, ktoz toho okuffy, ten fie mufy ſmyety aź doſmrty. Wtom ofťrowie gefť gedna ſtudnyczĳe, kterzi nemoczny gie okuffie, ten bude zbawen wſſie nemoczi, Aktery zlodieg gie okufy, ten hned ofľne. Potom gefť ofťrow, ten gefť potopen ſbozym yľlidny, ten gefť bil wietffy, 15 nez ſſeťt zemy czeľkĳch, ageťcze tu plawa lepke morzĳie. Podle toho gefť ofťrow, ten flowe ebanus, to nykdy neľhorzy, any zhyne. Potom gefť gedna hora, ta flowe Syna, tu gefť gedna ſtudnycze, ta gefť ſſeťtdefat lokett wzhluby, wte ſtudnyczi ſwiety ſluncze az na dno. Potom gefť geden ofťrow, tyľidita, ten gefť zelen prĳieľto, ageťt tak [l. 136b] rozkoľfny, yako ray. 20 wten ofťrow bil gefť geden wſſel przyhodu, ten gefť bil naffel te wonye, ze bil patnaſte leth tyem dele žiw. Wten ofťrow wiecz yzadny newchazel, az gefť buoh poľlal Swateho Brandana. Miľtr wecze: giźť ſem prawil, kterak tento ſwiĳett ſťworzen, czo giź otiezeľs, to tobie powiem.

Otaľka okrziťi ſwatem, z czeľo gefť ſťworzen. Mladffy otaza: ktere 25 ſľeľhty to drzewo bilo, znyehoz gefť ſwaty krziť ſťworzen. Miľtr wecze: toho zadny newie, kromye tawietew, znyez to drzewo wzroľtlo, to gefť prziľflo zrage. Mladffĳi wecze: kterak gefť wyneľeno. Miľtr wecze: Adam bieľſe nemoczen, ypoľla Syna ſweho gednoho, gemuz diechu Seth, kangeľowi, gemuz diechu cherubyn, genz ſťrziezieľſe ragie, aby gemu poľlal lekar- 30 ſťwie, odnyehoz by mohl žiw bity. Tehdi angel ulomyw wietew wragy, akdiz prziľide knyemu, da gemu arzka: nes ſwemu otczy, potknyz gemu whlawach. Akdiz prziľide knyemu, naly(t)bil giź umrzel, wſſak napľny angelowo prziľkazanye, ypotknu gemu whlawach, azte wietwie wyľflo gefť drzewo, znyehoz gefť ſwaty krziť uczinyen, odnyehoz gefť Adam uzdrawen, 35 apotom weľſken lid. Mladffĳi wecze: czo fie znamenawa ta ľeb, gefťo pyľffy bohu podnohamy, kdiz ſťogy nakrziťi. Miľtr wecze: Salomun mudry, ten gednoho času bil gefť napole prokratochwil wyľel, uzrze, ano geden cźlowek worze, ywyworal adamowu hľawu, ypoznal gy, yzdwizegi arzka: bud pochwalena odboha, yodemne, yprziťyľťtie gy kfobie, ypoczĳielowa gye, 40 ypowrze gy prziľdie, yľťrczi gy nohu, ywecze: bud prokleta nawieky, ywzdwyzĳe gy opieťt, ywzch(w)aly gy yako drzewe, ywrze gy opieťt, yľťrczi gy nohu, ypoczĳe gi kľety yako drzewe, [l. 137a] Atak giľwality trziľkrat akľety trziľkrat, atak gi kľew, ywrze gi dogerufalema, ywlozi gy wroľedly kamen apotom wtu rozľiedľny byl gefť krziť bozi wľtawen, nanyemz buoh pnyel.

prwni, potom gefť geden rzeľeny Katera, potom geden, ten slowe dolkus, ten gefť byl prwni popotopie. potom lezi geden, ten slowe param, ztoho ostrowa prĳichodi naylepſſy mramor a ſſlechet[L. 14 b]ny kamen Sardius. Potom lezi geden, ten slowe Samos, ottud byla Sybilla rodem. potom lezi 5 Silla a Sicilla. tu gefť gedna hora, ta slowe Ethna. ſſte gefť hory widieťi 5 ſyru horzicze, geſſto ſe muczĳe duſſe, genz magi wykupeny byti. Potom leziťa dwie horze weliczĳe, gedna slowe Ascilla a druha Garganus. Mezy tiemi horami widieťi gefť dym weliky, ale plamene nicz a tu ſmrđi ot ſyry a otſmoly, že ſadny dwanaczte mil nemuož bliže byti, a tu ſe take muczĳe duſſe, geſſto magi wykupeny byti. Podle toho gefť geden ostrow, 10 wtom ſu kowarzi, Jakož prawie pohanskĳa piſma, že ti kowaři kugi hromowe rany. A gefť ta hora plna ohnie atu kowaři proťtrzed toho ohnie kugi a slowu Ciklopes. Wtom ostrowie

(Vytrženo.)

Tehdy gest adam uzdrawen ywffe krzeftanftwo. Mladffi wecze: czoż gesty tyem myenyl, ze gest trzikrat chwalil atrzikrat klel. Miftr wecze: gesto gest chwalil, to gest, gesto fmy wfficzny odnyeho possly, Gesto gy klel, to gest, gesto fmy wffichny pron ubozy hnyew upadly. Mladffi wecze: po-
 5 wiewmy odprzirozeny wody. Miftr wecze: woda ma przirozenye truoge, Slowe Natabilis, labilis, Potabilis, to gest, ze wnye plawagi, aże peru, aże gi pigy. Ale morzie ma fwe przirozenye podle myefieczie, kdiz myefiecz rofte, tehdy ymorzie rofte, akdiz miesiecz ubywa, tehdy ymorzie ubywa. Mladffy wecze: kterak to muoz przigity. Miftr wecze: umorzi fta weliczie
 10 dwie horzie agynych mnoho hor, ygdu welike diery fkrzie ty hory. kdiz to fie woda zdwyhne zedna, tehdy morzie welmy wynde zbrziehuow, atak przietrpy fedm dny. Mladffi wecze: odkud przigde wiatr. Miftr wecze: wietrowe gfu cztyrzie, ty flowu Cardynales, Odtiech przichodita dwa, ta floweta Colatales, akdiz fie potkata ypuoydeta tak filnye, az fie rozdielita,
 15 ybude gich dwanafte. Take gfu mnohe zemye, znychz to przichodie obecny wietrowe, Nebo wnych welike diery gfu, kdiz powietrze tyfkne fie, tehdi to powietrze popada druhe powietrze aodtoho fie ucziny obecny wiatr. Mladffy wecze: Procz fie zemye trzefe. Miftr wecze: kdiz fie wody zberu podzemy tak weliku moczi, ze fie zemye pohne. Mladffi wecze: Procz fie
 20 zemye otewrze. Miftr wecze: zemye gest yako maffo, Nebo yako czlowek, zemye ma kameny myesto kofty, korzienye myesto žil, drzewie atrawa myesto wlawuow, akdiz przigde wiatr naholu zemy, tehdy fie žyli ztrhagi aroznefe gie wiatr yako nemocneho czloweka. Mladffi wecze: powiez my otey wlafty, gesto flowe Sytilla. Miftr wecze: fytylla gest [l. 137b]
 25 Podzemy dierawa, anamnohich myeftech gest plna fyry, ze ohen namnohich miestech tepe skrzie zemy. Mladffy wecze: vmorzi gest gedno myesto, tu pfi ffczekagy podwodu, Powiez my, kterak to przigde. Miftr wecze: to myesto flowe stylla, tak nam prawie Pohanske knyhi, ze tu morzie fkrze kamenye tecze, kdiz to przewoznyczy uflifse, tehdi mnye,
 30 by pfy ffczekaly.

Mladffy otaza: odkud przichody zyma. Miftr wecze: yako horkost przichody odohnye, takez zyma otwody, Akdiz nam fluncze bliz, tehdi mamy horko, Akdiz daleko, tehdy mamy zymu. Odtiechto wieczy diely fie letho nadwe, wleto awzymu. Mladffy wecze: kdiz gest letye tak nyzko,
 35 azymie tak wifoko, kterak to przigde, ze gest lethie tak dluh den a zymie kratek. Miftr wecze: tento fwiet gest okruhel, yako waycze, Amy fmy proftrzied nyeho, yako zlutek wwayczy, Akdiz to fluncze naynyže bieży, Tehdy biezy prawie nadnamy, a tehdi fluncze widymy naydale, aproto gest letie dluh den, Azymie biezy fluncze naywiffe naneby, anam fie zda,
 40 by nam nabok biežalo, Atehdy skoro myne podzemy, Atehdy gest den kratek. Mladffy wecze: odcžeho mamy nocž. Miftr wecze: kdizto fluncze gest nadzemy, tehdi gest den, akdiz to gest podzemy, tehdy gest nocž. Mladffi wecze: kterak przigde, ze fluncze nabok bieży naneby. Miftr wecze: Powiediellit gfem, zet gest nebe okruhlo, yako waycze, ananyem bieži

(Vytrženo.)

[L. 15 a] rze ma swe przirozenie podle miesiece. Když miesiecz roste, tehda ymoře, Když vbywa, tehda y moře vbywa. Mladssy wece: Kerak to přygde. Mistr wece: v moři sta dwie horze welike agynych hor mnoho, ygdu wty hory welike diery a ssyroke a když se woda wyzdwyhne zedna,
 5 tehdy moře wynde zbřehow atak stogi sedm dni. Mladssy wece: odkud 5 przyde wiatr. Mistr wece: wietrowe su čtyrzie, ti slowu Kardinales, Odtiech přydeta dwa, ta slowu colaterales a když se potkata, y budeta tak sylna, ažse rozdiele, y bude gich xij. A z niekterych zemi přichodie obyčeynie wetrowe, neb su wnich welike diery akdyž powietřie tisknese wdery, ypotka hogine powietřie atakse včini obecny wiatr. Mladssy wece: proč 10 se zemie [L. 15 b] trzese. mistr wece: Kdyžto se wody seydu pod zemi a nemohu wen, tehdy rozdielese weliku mocy, až se potrzese zemie. Mladssy wece: kterak to przigde, že se zemie otewrze. Mistr wece: že zemie gest iako masso anebo člowiek, a zemie ma kamenie miesto kostij a korzenie miesto žyl atrawu miesto wlasuow, Akdyž přigde wiatr naholu 15 zemi, tehdy se žily strhagi, toczyž kořenie, y rosnese gy wiatr iako nemocz člowieka. Mladssy wece: powiez mi ote zemi, gessto slowe Sicilla. mistr wece: Sicilla gest zemie pod zemi apoddrzewim agest plna syry, že naniekterych miestech ohen tepe skrzie zemi. Mlassy wece: w moři gest gedno miesto, wtom psi sstiekagi podwodu, powiez mi, czo gest to. mistr 20 wece: to miesto slowe Si[L. 16 a]cilla apohanske knihy nam tak swiedčie, že teče moře skrze kamenie akdyž mařynarzie vslyssie, mnie, by sstiekali psy. Mladssy wece: odkud zyma przigde. mistr wece: Jakož horkost přygde od ohně, takež zyma otwody. kdyžto mame blizko slunce, tehdy gest horko a když daleko, tehdy zyma. Mladssy wece: proč bywa wletie den dluchy 25 a wzymie kratky. mistr wece: tento swiet gest okruhel, iako kolo, amy sme vprostřed a když naybliže gest slunce otnas, tehdy bieži prawie nadnami a widime slunce naydele aproto gest wletie dluchy den, ale wzymie bieži slunce nayniže a nam se zda, by nam nabok bieželo askoro mine podzemi aproto gest den wzymie kratek. Mladssy wecze: ot cžeho mame 30 nocž. Mistr wece: kdyžto gest [L. 16 b] slunce nadnami, tehdy gest den akdyž gest podnami, tehdy gest nocž. Mladssy wece: kterak przyde, že slunce nam bieży nabok. Mistr wece: powiediel sem, že gest nebe okruhle iako wayce a na niem bieži slunce a miesiecz ahwiedzdy a každe bieži

fluncze ahwiezdi biezie gynu czieftu afluncze gynu, hwiezdy biezie uprzyemo, naboky sobie, Neb by bieziely gednu czieftu, priekazely bi fobie, azby fie poruffilo. Mladffy wecze: Procz gest to buoh daleko stworzil. Miftr wecze: yako daleko gest odmyefiecze nazemy, takez trzikrat gest daleko
 5 odfluncze, az dohwiezd, Aproto hwiezdy magi naywiffy mocz, neb gfu nayblyz nebe. Mladffi wecze: Powiez my odplanet. Miftr wecze: kolikez mame dny wtem dny, tolykez mamy planet menffich, Mezynymyz gest Miefiecz, apotom Sluncze. Tie dwie nam fluzita naywiecze Agynich pieth, ty biezie wyfoko [l. 138 a] naneby. Mezynimy gest gedna, ta flowe Saturnus, ta biezy tak
 10 wifoko naneby, ze biezi trzidczyety leth, nez fwoy bieh dokona. Druha flowe venus, ate my rziekamy denycze. Mladffi wecze: kterak muoz gedna hwiezda bity denycze y zwierzedlncze. Miftr wecze: nyektere knyhi prawie, ze ta hwyezda bizey przedflunczem a druhe poslunczi. Toho letha kdiz ta wenus przedflunczem biezy, tehdy gest denycze, Akdiz poslunczi biezi, tehdi flowe
 15 zwierziedlncze. Pata planeta gest mars, ta gest kdenyczi podobna, ze gich ygeden nemoze rozeznaty. Nyektere knyhi prawie, zeta gista hwiezda welmy wifoko biezi, Naneby gi widamy z gitra przedflunczem, aweczter poslunczi. Sfefta hwiezda flowe mercurius, ta biezy fedm let, nez fwoy bieh dokona. Ote hwiezdie prawie nam myftrzi, ze ta wladne mudrofti, kterak to przigde,
 20 potom powiem. Sedma hwiezda, ta flowe Juno, ta ma fwoy bieh, dwadzieti leth, ta biezi posaturnowy naywiffe. Mladffi wecze: gfu welike planeti. Miftr wecze: hwiezdarzi prawie, ze Miefiecz gest tak welik, yako weffken swiet, odmorze az domorze. Sluncze gest tak weliko akazda planeta tolikrat yako fluncze. Mladffi wecze: Procz fie nam tak zdagy male hwiezdy. Miftr
 25 wecze: czyny welika wifoft, nebo by bilo sluncze tak wifoko, yako hwiezdy, zdalo by fe nam takez, yako hwiezdy uzke.

Oprzirozeny planet aczloweka. Mladffi wecze: ktereho gfu przirozenye planety ahwiezdy. Miftr wecze: zecztirz element, Aznamenay, ze wffeczky duffe przichodie odboha wffemohuczeho natento swieth, aten gest nade-
 30 wffemy hwiezdamy, Apodle ktere hwiezdy ktera duffe nayblize puoyde doluow, zte przigme przirozenye. Mladffi wecze: kterak to przigde. Miftr wecze: Nyektere gfu hwiezdy studeneho przirozenye, nyektere mokreho, nyektere fucheho, nyektere horkeho. Takez kazdy czlowek tahne nafie przirozenye podle hwiezdy. ktery czlowek gest studeny afuchye naturi, ten
 35 rad mlczy ageft nemoczny. Aktery gfu studeneho a [l. 138 b] mokreho przirozenye, Ty mluwie mnoho, alzy rady, apowiedagi rady vprosbie. kterzi gfu horkeho afucheho przirozenye, Nahly a udatny gfu amyewagi rady mnoho zen. Akterziz gfu horkeho amokreho przirozenye, ty gfu naylepffieho przirozenye, ty gfu rady ffczedrzzy awierny agfu uftawiczny vmylofti amyli
 40 lidem. Aproto nam prawie knyhi Pohanfke, ze venus wladne mudrofti amylofti, nebo gest horkeho amokreho przirozenye. Atake prawi piffmo, ze ta planeta, gesto flowe mars, ze ta wladne walku, nebo gest fucheho amokreho przyrozenye, Aprotoz naylep fluffie khnyewu akwalcze. Mladffi wecze: powiez my odmyefiecze. Miftr wecze: Miefiecz gest naymenffi mezy

ginu cestu. A kdyz slunce biezi nabok, tehdy hwiezdy biezie vprziemo, nebo by hwiezdy spolu sluncem bieželi, tehdy by sobie prekazeli, zeby se wsseczko porussilo. Mladssy wece: kterak gest daleko odmiesiece az do hwiezd. Mistr wece: kterak gest daleko odzemie az domiesiece, tak ttrikrat dale otmiesiece dohwiezd aproto hwiezdy magi wietssy mocz, neb su nay-
 5 blyže k nebi, gessto sam buoh přebywa sswymi swatymi. Mladssy wece: powiez mi o planetach, to gest ohwiezdach. Mistr wece: Koli[L. 17 a]ko gest dni wtemdni, toliko gest planet. Naymenssy gest z nich miesiecz a potom slunce a tie dwie sluzita nam naywiecze, A ginych piet, ty biezie vysoko nanebi. Mezy nimi gedna, ta slowe Saturnus, ta biezi tak vysoko, 10 že biezi xxx let, než swuoy bieh naplni. Druha gest rzeczena Venus, to gest denicze. Mladssy wece: kterak muoze byti gedna hwiezda zwiefecy a Denicze. Mistr wece: Tak nam nasse knihy prawie, že venus gedno leto biezi przed slunczem a druhe po slunczy. A kdyz ta hwiezda biezi před slunczem, Tehdy gi rziekame Denicze, A kerehož leta biezi po slunczy, 15 Tehdy my gie rziekame zwierzecie hwiezda. Mladssy wecze: tehdy gest wsse gedna hwiezda, denicze a zwierzecie. Mistr odpowidie: An gest. [L. 17 b] Pata planeta, ta slowe Mars, ta gest hwiezda kdeniczy tak podobna, že geden gi rozeznati nemuoz a hwiezdarzi prawie, že ta hwiezda biezy vysoko nanebi a widime gi rano przed sluncem a wecer poslunczy. 20 Opiet gest gedna hwiezda, ta slowe mercurius, ta biezi sedm let, než naplni swuoy bieh. o te hwiezde prawie nam mistrzi, že ta hwiezda wladne mudrofti akterak to pride, powiem potom. Sedma planeta gest, ta slowe Jupiter, ta biezi dwanaczte let, než swoy bieh dokona, ata byezy po saturnowi naywyse. Mladssy wece: kteraksu zwiecz planety. mistr wece: 25 hwiezdarzi prawie, že miesiecz gest tak weliky, iako wessken swiet ot morze az domorze, A slunce dwakrat wietczie a kazda planeta iako slunce weli[L. 18 a]ka. Mladssy wece: procz se nam tak zdagi hwiezdy male. mistr wece: to czini wysokost, nebo bybylo slunce tak vysoko, iako hwiezdy, teež byse nam tak male zdalo iako hwiezdy. Mladssy wece: 30 ktereosu przirozenie hwiezdy. mistr wece: ze cztyrz element. A znamenay, že kdyz se dietie narodi, podkteru hwiezdu, otte wezme naswe tielo przirozenie. Mladssy wece: kterak to przide. mistr wece: niektere su toho przirozenie sucheho aniektere horkeho a niektere mokreho aniektere studeneho, takez kazdy czlowiek. A ktery gest czlowiek studeneho a sucheho 35 przirozenie, ten rad mlczy, a ktery studeneho a mokreho, ten rad lze a mnoho mluwi a odpowida rad wprosbie, Akterzi gsu horkeho a sucheho przirozenie, ti su nahli a vdat[L. 18 b]ni a miewagi mnoho zen, A kterzi su mokreho a horkeho przirozenie, ti su radi sstiedrzi a wierni a wstawični a milostiwu asu mili lidem. A proto nam prawie pohanske knihy, že Venus 40 wladne milosti, Nebo gest mokreho a horkeho przirozenie, nebo natury. Prawie nam take knihy, že ta planeta, gessto slowe mars, wladne walku, Nebo gest horke asuche natury. Mladssy wecze: Powiez mi o miesieczy. Mistr wece: Naymenssy miesiecz mezy planetami a biezy nayblize wzemie

planetamy abiezi naybliže vzemye a proto beru lide rozom odmyfieczie. Mladffí wecze: kak to przigde. Miftr wecze: nebeske przirozenye gest tak filne, ze priemuož zemfke przirozenye, Ataket gfem powiedal, ze miesiecz gest tak weliky, yako weffken fwiet aberze fwietlo otfluncze, Aproto neny 5 to dywne, ze fie moržie znamenawa pomyfieczi, nebo gest ftworzen zecztirz elementt. Mladffí wecze: kak to przigde, ze miesiecz przibiwa yubywa. Miftr wecze: kdiz to gfu ftworzeny planety, Tehdi gest Miesiecz yal mnoho wody azemye, aproto nema przirozenye fwietlofty, gedno czoz wezme odfluncze, Akdiz daleko gest od fluncze, tehdi gest pln, Akdiz gest bliž, tehdi 10 gest mal, nebo gemu Sluncze otgyma fwietloft, az opiet odehyde odfluncze, tehdi opiet bude pln. Mladffí wecze: czo gest to czrweneho, gestto widamy vmyeffieczi. Miftr wecze: powiediel fem, ze myfiecz berze fwietloft odfluncze atakez berze yhorkoft, wffak kdiz bude pln, tehdi gemu oftane studenost zzemye azwody, to gest, gestto widamy vmiefieczy.

15 *Mefiecz kdiz fie promienuge.* Mladffí wecze: czo tomu diefs, ze fie myfiecz promienuge. Myftr wecze: kdiz to myfiecz bude dwie nedieły ftar, tehdi czafto przigde, kdiz to fluncze bude fgedne strany zemie amyfiecz fdruhe, Protofs fobie prikazita. Sluncze ma taku mocz, ze oteyme fwietloft myfieczi. Mladffí wecze: czo diefs okometye hwiezdie. Miftr wecze: kometa, 20 ta nykdi fie nezegwi, gedno, kdiz fie kralowftwie chce promyenyty, Atu hwiezdzu znamenawagi, ze pufty odfebe paprky, ata hwiezda nebiežy mezi ginymy hwiezdamy. Prawi nam pifmo, ze gest fwietlo, gestto gest buoh rozzehl wuoblacziech. Mladffí wecze: kterak to przigde, ze hwiezdi wydymy letagicze. Miftr wecze: Powiediellit fem, ze gfu hwiezdy wietffie, nez fwiet. 25 Proto muozefs wiediety, by gedna hwiezda fpadla, zabilaby naymene puol swiata. Przide, ze tak bywa tycho czafto nazemy a woblacziech tak welike potkanye wietruow, Tehdi fie powetrzie fmyeffie wuohen, yftriely febu doluow podle hwiezd. Mladffí wecze: kterak to przigde, ze krupy tepu letie azymye nycz. Miftr wecze: letie gest fluncze fylno azymye mdlo, 30 y tahne letie wlahu kfobie ayakz fie powietrze ztrhne, to fie smrzne, ze budu krupi, Nebo fluncze gest nam letye blisko, azymie daleko.

Ohromu aoblifkany. Mladffí wecze: odkud przichazie hrom abyfkanie. Miftr wecze: kdiz to cztyrzie wetrowe wyndu zmorze, tehdy fie potkagi tak fylnye vpowietrzy, ybude tu potkanye welike, ze fie ohen obwine 35 wuoblak, Akdiz fie to frazy, tehdi fie rozedrze, ytrziefkne, ze lide ufliffie, tehdy fie ukaze powietrze aohen, yblefkne fie, az bude czrweno. Mladffí

a proto lidee beru rozum ot miesiece. Mladssy wece: kterak to przyde. Mistr wece: Nebeske przirozenie tak gest sylne, že przemaha zemsku mocz, a iako sem powiediel, že miesiecz gest tak ssyrok iako wessken swiet a beře ot slunce krasu a swiet[L. 19a]lost, A proto nenie diw, že se morze y lidee y weswiet¹⁾ znamenawagi po miesyecu, nebo gest stworzen ze čtyrz 5 element. Mladssy wece: kterak to přide, že miesyecu vbywa a przybywa. Mistr wece: Nebo kdyžto su planety stwořeny, tehdy gest miesyecz ial wody mnoho azemie, Aprotož nemaswielosti, gedno czož wezme ot sluncze, A když gest daleko ot sluncze, tehdy gest pln, Akdyž gest blisko, tehdy gest mal, nebo gemu slunce oteyme swietlost, Až opiet slunce oteyde, 10 tehdy bude pln. Mladssy wece: co gest to černeho wmiesyecu, gessto řiekagi sprostni: Dawid hude. Mistr wece: Jakož miesiecz beře swietlo ot slunce, takež horkost, awssak wniem zuostane nieiaka studenost zemie a wody, A to gest ta černost, kteružto widame wmiesyecu. [L. 19b] Mladssy wece: mily mistrze, powiez mi, proč se miesyecz promienuge. Mistr wece: 15 kdyžto miesyecz bude nediele dwie wstarzi, tehdy často przide, že sluncze bude zgedne strany zemie a miesiecz zdruhe proti sobie a slunce ma takowu mocz, že oteyme swietlost miesyecu atak se promieni. Mladssy wece: czo dieš o kometie. Mistr wece: Kometa gest hwiezda, ta se nikdy nezegwi, gedno když se stane nieiaka welika promiena kralowstwie anebo 20 nieczeho gineho znameniteho a tu hwiezdzu znamenagi hwiezdarzi, že pusti ot sebe paprsky a ta hwiezda nebiežy zginymi hwiezdami. Mladssy wece: kterak to przide, že my widime hwiezdy letieze, Aniekterzi su tak hlupi lidee, že se domniewagi, by to drakowe letali. [L. 20a] Mistr wece: powiediel sem, že každa hwiezda gest wietssy než miesyecz, a proto muožem 25 wiediety, by gedna hwiezda spadla, zabilabi naymenie puol swiata. A przichodi s toho, že často bude tak ticho nazemi a woblacziech bude welike potkanie wietruow wpowietři, tehdy se smiesy ohen spowietrzy a když se ohen od powietrze oddieli, tehdy ohen strzeli doluow, pak lidee mnie, by hwiezda spadla. Mladssy wece: proč wletie krupy gdu a wzymie nicz. 30 mistr wece: wletie gest slunce sylno a wzymie mdlo, ytahne wletie wlahu k sobie a iakse powietře wstrhne, tehdy se to smrzne, že budu krupy, Nebo gest k nam slunce wletie bliže a wzymie dale. Mladssy wece: odkud przide hrom. mistr wece: toho newie yža[L. 20b]ny²⁾ (newie), Ale wssak mistrzi prawie, že když čtyři wietrowe wyndu z moře, tehdy se potkagi 35 vpowietři a bude tak welike potkanie, žese oheň obeyme woblak, Akdyž se to zayže, tehda se roztrhne ytrzeskne ableskne se, až bude čerweno. Také prawie, že když moczy slunečnu tahne se para od zemie studena a horka, až to przyde nahoru do powietrze a zawře se to wuoblace a tak radoby wen, y tepe se sem ytam wuoblace a ottoho bywa hrzimanie, 40 a když rozrazy oblak, tehdy welmi strzeskne a vdeři hrom. A tuto maš

¹⁾ wes swiet.

²⁾ yžadny.

wecze: odkud przide snyeh. Miftr wecze: kdiz to wynde para zhuoru zemye
vpowietrze, tepegy powietrze, ze bude hufta, Wffak ztoho krupy nemohu
byty, nebo tu nenye mlhy, Akdiz to doluow spadne, tehdy gest zemye tak
ftudena. Mladffy wecze: kterak przigde defft. Miftr wecze: kdiz to fie
5 zemfka para feyme femlhu, to fie nemoz fmrznuty. Mladffy wecze: procz
krwawy defft gde. Miftr wecze: kdiz to fluncze pufty paprflky wczrwene
bahno, tehdi tahne kfobie rofu, akdiz weyde [l. 139 b] vpowietrze, tehdi
fhorzy odpowietrze, az bude defftcz czrwen, yako krew. Mladffy wecze:
procz fczrwie defftcz chody. Miftr wecze: to fie nikdy neftawa, gedno podle
10 bahen, nebo podle czrweneho morzie, kdiz to fluncze fwu moczi swiety
Akdiz wezme tu zlu wlahu, tehdi tahne horkoft tak welmy kfobie, ze czrwy
azabi febu tahne vpowietrze, Atoho powietrze nemuoz dluho drziety, mufy
brzo doluow padnuty.

Tuto prawi, czo gest duha aodkud. Mladffy wecze: czo gest duha. Miftr
15 wecze: kdiz horkoft arofa gde wzhuoru odzemye, tehdi mufie vpowietrze
aztoho puoyde oblak, Tehdi fie czafto ftawa, zefluncze, kdiz to nabok
biezi, tehdi fie ten oblak promyeny pocztyrzech Elementiech, zelenu barwu
ma powodie, modru popowietrzy, czrwenu poohny, brunatnu pozemy. Mladffy
wecze: kterak przigde, ze ftudnycze zymie gfu teple aletye ftudene. Miftr
20 wecze: zyme fie zapeczety zemye, ze horkoft wygity nemoz, Aproto gfu
ftudnycze teple, neb zymie gest zemie tepla aletie gest ftudena, aproto gfu
pramenowe a ftudnicze ftudene. Mladffy wecze: procz gest gedna ftudnycze
tepleyffe, nez druha. Miftr wecze: Przigde czafto, ze czrwie zly lezie pod-
zemy vwodie, Tehdi ta woda bude gedowata odtiech czrwuow. Mladffy
25 wecze: Procz gest morzie flano. Miftr wecze: nebo lezy prawie proti
flunczi, ywrzie vmorzi uftawiczyne, az bude flano. Mladffy wecze: odkud
prichodi rofa amraz. Miftr wecze: kdiz to przigde tak, ze horkoft wende
vpowietrze akdiz ftudenoft wygde zemye, tehdy spadne lehky nazemy,
y uciny fie zte ftudenosti mraz, Pakli bude nazemy teplo, tehdi bude
30 nazemy gedno rofa. Mladffy wecze: odkud prichodi tma, geffto bude wedne.
Miftr wecze: kdiz to przigde, ze myefiecz bude nazemy mezi flunczem
amezi zemy, tehdy prikazy fluncze mieffieczowi, ze nemoz swietlofty myety,
ata tma bude, dokudz fluncze myefiecz nemyne. Mladffy wecze: procz
nenye myefiecz swietly. Miftr wecze: nebo gemu swietloft fluncze odeyme.
35 [l. 140 a] *Tuto prawi, procz gedny lide kratczy a druzi dluzy.* Mladffy
wecze arzka: wffech myeftraw myftrze, powiez my, procz gfu nyekterzi
lide kratczy adruzi dluzi, anyekterzi mudrzy anekterzi nemudrzy. Miftr
wecze: to przigde odprzirozenye kdiz przigde, ze dwa czloweky fendeta

wiedieti, že troiaký gest hrom. Geden gest, gessto tepe abořy, iakož widame,
aten slowe kuneus, Druhy gest, gessto bode a ten spali penieze wmiesczy
amiesczy nicz nevsskodi, Třeti pak gest, gessto zapalu[L. 21 a]ge. Mladssy
wecze: odkud przide snieh. Mistr wecze: Kdyžto para weyde vpowietrze,
Tehdy tepe gi wietr, až bude husta, A wssak nemohu stoho krupy byti, 5
nebo tu nenie mhly, A(d)když doluow padne, tehdy zemie gest tak studena,
že nemuoz stati, atak przyde desst, kdyžto se zemska para smiesy se-
mhlou, to nemuoz zmrznuti nasneze. Mladssy wecze: proč gde krvawy
desst. Mistr wecze: powiediel sem, že čerwene moře tak gest zhořalo ot-
slunce, že wře iako wkotle a gest čerwene iako krew. Akdyž slunce pusti 10
paprsky wto morze, Tehdy tahne tu wodu k sobie, A když weyde vpo-
wietrze, tehdy wieze zhoři otslunce a tak gde čerweny desst. Mladssy
wece: Kterak to przygde, že gde sčerwy desst. Mistr odpowiede: to bywa
[L. 21 b] wedle bahen, nebo podle čerweneho moře, kdyžto slunce swu mocy
swieti wbahno a když pocžige zlu wlahu, tehdy tahne gi horkost tak welmi 15
ksobie, že male čerwy y žabky tahne ssebu w powietrze, atoho powietrze
nemuoz dluho držeti, musy brzo doluow padnuti a tak przygde ž žabkami
gesst.¹⁾ Mladssy wecze: czo gest to duha. mistr wece: kdyžto horkost a rosa
gde wzhuoru ot zemie mezy powietrze a z toho bude oblak, tehdy se často
20 stawa, že ten oblak bude proti sluncy a tak se promieni počtyrzech ele-
mentiech, zelenu barwu ma powodie, modru popowietrzy, čerwenu po ohni
a brunatnu pozemi. Mladssy wece: kterak to przigde, že niekteresu stud-
nice wletie studene a w zymie teple. mistr we[L. 22 a]ce: nebo zemie su
wzymie studeny a zapečetieny mrazem, ynemuoz ta horkost znie wen wy-
niti a proto su studnice teple, gessto zzemie teku, Ale wletie gest zemie 25
studena, proto gsu pramenowe studeni. Mladssy wece: proč gest gedna
studnice zdraweyssy než druha. Mistr wecze: přečasto se stawa, že wedle
pramenuow lezie čerwie gedowati, Pakli čerwie lezie dale, tehdy se ta
woda zrziedi skrze kamenie y bude ta woda zdrawa. Mladssy wece: proč
gest moře slano. Mistr wece: neb leži prave proti sluncy, y warzi se vsta- 30
wicžnie a tak bude slano. Mladssy wece: odkud przide rosa a mraz. Mistr
wece: kdyžto przyde, že horkost weyde vpowietrze, pak studenost wynide
zzemie, tehdy spadne rosa lechky na zemi y včini se mraz. [L. 22 b] Pakli
bude na zemi teplo, tehdy to bude rosa. Mladssy wecze: odkud pryde
tma, gessto bywa wedne, to gest, gessto se mrkne. Mistr wece: kdyžto 35
przyde, že miesyecz prave stogi nadzemi mezy sluncem amezy zemi, tehdy
take miesyecz przekaže sluncy, že nemuoz dati swietlosti a ta tma bude,
dokud slunce nemine. Mladssy wece: aproč neswieti miesyecz wtu dobu.
Mistr odpowieda: nebo mu slunce swietlost otgima a tak sobie překažegi.
Mladssy wece: proč gedni lidee su kratssy a druzy dluzy a niekterzi 40
mudrzy adruzi nemudrzy. Mistr wece: to gest odprzirozenie, když przide,
žese dwa člowieky seymeta dobreho przirozenie a przemuožta se welikym

¹⁾ desst.

fie dobre natury aprziemuozeťa fie pítym a giedlem, czoz plodu odnich
 puoyde wten czas, ten wzdy muffy ftradawie bity, yakoz koli przieliffny
 ohen utopy zemy, ze nemuoz daty dobreho plodu, takez przieliffne pítýe
 agedenýe utopy przirozenýe. Mladffí wecze: wkoliko dnech bude stwo-
 5 rzeno dietýe vmaterzi. Mistr wecze: tak gefť to wboziem tagemftwy ane-
 fluffie gie ygednomu prawity gedno, ktoz gefť dobreho ſwiedomye, Panyem
 nebo muzuom mudrym. kazda zena ma gednu komoru, ta flowe matrix,
 ta gefť wnýtrź kofmata, to gefť proto, abi mohla lepe plod drźety, ata
 komora ma wfobie fedm peczety, odnychz przigimagi twarzi diety, Aproto
 10 nenyé diw, ze gedna zena ma pogednu fedmero diety. Akdiz gefť dietie
 poczato, tehdi gefť fedm dny mleko afedm krew, Apotom wfedmy dnech
 ſfyedne fie ſpolu, yako poſyrzene mleko awfedmy dnech ſtwrdy fie podle
 obiczegie afedmy den roſte tielo a wpiety dnech roſte kuoże, atak bude
 czlowek ſtworzen weczyrzidczyety dnech. Mladffý wecze: kdiz to dietie
 15 bude poczato, czym bude zywo vmaterzinie żywotie, donyz fie nenarody.
 Mistr wecze: z ziwota zenfkého gdetá dwie žýle tenczie wtu komoru,
 gefťo flowe matrix, wnyez to leži dietie afkrzie ty žýly gde menſtrum
 ſangwinis, atie žýle gdetá dietieti przieduſta atie žýle ſſe dietie, ato gefť
 geho pokrm, donyź fie nenarody, Ten giſti pokrm gefť tak czíſť atak
 20 ſtworzen, že fie zzywe yako roſa odſluncze, wiedie panye dobrze adobre,
 ze gim przirozena nemocz nycz neffkody, kdiz to gfu tieźky. Mladffý
 wecze: kterak gefť ſtworzen mozk czloweczí. Mistr wecze: ten gefť natre
 rozdielen. Gedna czéſť wladne mudroſty, Druha rozumem, Trzetie ſfczeſty,
 akdiz ty czieſťy ſtogie prawie, tehdi gefť czlowek zdraw. Mladffí wecze:
 25 procz roſtu wlaſy. [l. 140 b] Mistr wecze: kterzi gfu lide ſtudene amokre
 natury, ty rady myewagi dluhe wlaſy. Mladffý wecze: procz roſtu nehty.
 Mistr wecze: odroſy, gefťo gde odſrdcze.

O przirozeny zwierzecziem. Mladffí wecze: powiez my odprzirozenýe
 zwierzecziého. Mistr wecze: zwierzata gfu take ſtworzena zeczťirz element
 30 kromýe, ze gfu neprawie yala vmaterzinie żywotie. Nyekterzi ptaczi cho-
 pily mnoho wietra awody aproto rady leczi upowietrzi. Nyektera yala
 mnoho powietrze, ta gfu ſtrafflywa abrze biezie, yako zagiecz. Nyektera
 mnoho ohnye azemye, ta gfu filna, udatna yako lew a nedwied, awffak
 nedwied yal wiecze zemýe, nez lew. Nyektera yala mnoho zemýe awody,
 35 ta gfu lenýe alezie rada, Jako Ofel Awuol. apotiech trziech elementiech
 ma przirozenýe, kdiz czlowek barwu afmyſl ztraty, to magi lekarzi zna-
 menaty, kdiz to chce nemocznemu pomoczi.

kterak konecz wezme. Mladffí wecze: giz ſmy powiediel, kterak kazda
 wiecz poczatek ma, Powiez my, kterak konecz wezme. Mistr wecze: lide
 40 gfu zuſtawyczenſtwýe uſtaweny, Proto newieſs gemu konce, kromýe ze
 duſſe promienuge fie, duſſe puoyde kbohu, odnyehoz gefť poſſla, Atielo
 opiet wzemy, znyez gefť poſflo, Awſudny den opiet fie kſwe czty nawraty,
 tyelo kduffy, aduſſe ktielu, Ale ten duch, gefťo ma dobytek, ten nenyé
 zuſtawiczne wieczy, ten duch umrze yſtielem, Aproto dobytek muffy tiezſſy

pitim a przieliffnym gedenim, czoz pak plodu odtad przyde, musy ſſeredny
 byti, Jakož przie[L. 22 a]liſſny hnoy wtopi zemi, že nemož dobreho plodu
 datí. A protož každý člowiek maſe chowati odprziliffneho pitie a gedenie,
 chtieli mieti dieti dobreho przirozenie, krasne a mudre. Mladſſy wecze:
 wkoliko dnech dietie bude ſtowořeno wmaterynem żywotie. Mistr wecze: 5
 tato gefť wietz wboziem tagemſtwi a neſluſſy gi žadnemv mluwiti, ani pra-
 witi, gedno lidem mudrym, paniem ſſlechetnym, Nebo mužom mudrym.
 Nebo každa zena ma gednu komuorku a ta ſlowe matrix, wktereyžo dietie
 leži, A tageſť wnitrz wſſeczka koſmata, A to gefť proto, aby ſe mohl plod
 lepe držeti, Ata komuorka ma ſedm peczety wſobie a proto nenie diw, že 10
 gedna zena wrodi pogednu ſedmero dieti. A když ſe dietie počína, tehdy
 mleko [L. 23 b] gefť ſedm dni a ſedm krew, Potom wſedmi dnech ſeyde
 ſe ſpolu a bude iako poſyrzene mleko, A wſedmi dnech ſtwrdí ſe wedle
 obyčegie, A wſedmi dnech roſte gemv tielo a w pieti dnech roſte gemv
 kuože atak když bude weczyřiceti dnech, pan buoh ſtowoři duſſy awlege 15
 wto tielo abude člowiek. Mladſſy wecze: když gefť dietie poczato, czym gefť
 žiwo wmaterynem żywotie. Mistr wecze: w ženskem żywotie dwie žýle gdieta
 wtu komuorku, geſto ſlowe matrix, a ſkrze tie žýle gmenſtrum ſangwinis,
 Agdetá tie žýle dwie prawe dietieti přezvſta, ktrežtozſe a to gefť geho
 pokrm, dokud ſe nenarodi. Ten giſty pokrm gefť tak číſť ytak ſkrowen, 20
 že gym dietie žiwo, iako roſa ſluncem, a to wedie panie dobrze, že gim
 přirozena nemocz neſſkodi, [L. 24 a] když ſu tiehotny. Mladſſy wecze:
 kterak gefť ſtowořen mozk člowieczy. Mistr wecze: Tengefť natre rozdielen
 Gedna ſtrana wladne mudroſti, druha rozumem, Trzetie zčestim, a když ty
 prawie ſtogie, tehdy gefť člowiek zdraw. Mladſſy otaza: procz roſtu nehty. 25
 Mistr odpowiedá: odpary, geſto gde z žalutka. Mladſſy otaza: procz lidee
 ſſediwegi. Mistr odpowiedá: Kterak dieti miewagi bieie wlaſy, donuđž ne-
 magi horkoſti tieleſne, Takež budu ſſediwieti, až budu ſtarzy, nebo gym
 tieleſna horkoſť minuge. Mladſſy: powiezmi od przirozeni zwierzat. mistr
 odpowiedá: zwierzata ſu ſtowořena take zečťyrz element, gedno že ſu ne- 30
 rowne yala materij, Niektera prziyala ſu mnoho wietru, proto rada leczi
 popowietři, Niektera yala gſu mnoho [L. 24 b] wody, iako huſ a kacžicze,
 Niektera zwierzata yala mnoho powietrze a ta ſu ſtraſſliwa iako zagiecz,
 Niektera yala mnoho ohnie a zemie, ta ſu ſylna a wdatna iako lew a ned-
 wied, A wſſak gefť yal nedwied wiecze zemie nez lew, A niektera zwie- 35
 rzata yala mnoho ohnie a wietru, ta ſu hniewiwa, yako welblud, Niektera
 yala mnoho zemie a wody, ta ſu lenie a ležie rada yako oſel awuol. Po-
 tiech giſtych elementiech ma przirozenie každý člowiek, A protož magi to
 jekaře znamenati, chtieli nemocznemu pomoczy. Mladſſy wiecze: yuž ſy
 mi powiediel, kterak ktera wiecz počatek ma, powiezmi, kterak konec wezme. 40
 Mistr wecze: lidee newezmu konce, neb duſſe puoydu k bohu, odkud ſu
 prziffli a tiela ſe obratie wzemi a w [L. 25 a] ſudny den opiet ſe zaſe na-
 wratie k ſwe czti. Ale ta duſſe, kteruž ma dobytek, vmře y ſtielem, A protož

fmrt wziety, nez czlowek. Mladffi wecze: kterak bude czloweczie wiecz
 vpoftledny czas. Miftr wecze: yakoz gefť nabohu zafluzil. prawi nam pifmo,
 ze kazdy czlowek ma fweho angela azleho ducha, gefťto gehu duffe laka
 wzdy, akdiz czlowek umrze, gefťly ze gefť nabozie zafluzil, tehdy angel
 5 fberze wffe towarzysťtwo [l. 141a] yodžene dably moczyne odte duffe,
 y uwieže fie wny a neoftane gie, az bude odľuzena. Mladffi wecze: kterak
 bude hrzieffne duffy. Miftr wecze: kdiz to duffe hrzieffna fende fťohoto
 fwieta, Tehdy przigde dyabel fweliku hrozu, wffak gie angel neoftane, az
 bude odľuzena vpowietrzy, tepru gie angel oftane fweliku zalofti. ta duffe
 10 nebude zapomenuta przedbohem, wffak nam pifmo prawy, dokudz duffe
 umukach gefť, ze ty Swaty, gymz gefť fluzila natomto fwietye, przynofie
 gye welike utyeffeny, tak tiem duffem odplacziogy fluzby gich. Mladffi
 wecze: czo znamenawa zwon. Miftr wecze: yakoz my nynye wažymy
 zwon, takez gfu ftarzy wazily trubny, to nam znamenawa zaloftywe hrany,
 15 nebo yako gerycho gefť dobito fkrzie trubu, ze fie wffe zed zfidala od-
 trub, az fie wffeczka rozwalila, Takez weffken fwieth przimozen bude
 ľlowem božim. Mladffy wecze: czo nam znamenawa myeffne rucho. Miftr
 wecze: to rucho, gefťto byľkupy nofie, to gefť podle ftareho zakona ato
 gefť barweno podle trzy element, ageft dielano podle rozlicznych dywuow,
 20 gefťto my widamy, Akazdy byľkup nofy gie wfťarem zakonye ftary plech
 anatom gfu bily trzy gmena, že nas gefť hospodin fťworzil, anebeyzemy
 y wffe fťworzienie, Ale to rucho, gefťto nynye nofie, to nam znamenawa
 nowy zakon. Mladffy wecze: czo nam znamenawa fkrzie rzyzy. Myftr
 wecze: Swaty Jan piffe wapokalypfy, ze gie widial krafneho angela gduce
 25 fnebe aten andiel byl obynut wbiely oblak. Ten angel znamenawal nam
 gefukryfta, biely oblak znamenawa nam Swatu maržy matku boži. Mladffi
 wecze: czo nam znamenawa kažila. Miftr wecze: ta nem znamenawa
 [l. 141b] Bozi fukny, ta gefť bila wffeczka czuela, nebilo nanye ygednoho
 ffwa, ta fuknye znamenawa nam fwate krzeftanftwo, to ma takez cielo
 30 byty nakrzeftanftwie. Mladffi wecze: czo nam znamenawa infula, gefťto
 byľkupy nofie. Miftr wecze: ynfula ma dwa oczafi, ta znamenawa flowo
 afkutek, nebo czo nas flowi uczie, to mamy fťkutky dokonaty.

Tuto fie ofudnem dny bude konaty porząd. Mladffy wecze: giz fmy
 wffe powiediel, Powiez my, kterak Sudny den ftane oboziem kralowftwy.
 35 Miftr wecze: tehdi bude nebe yzemie wffeczko rowno, Nebude Sluncze
 any myeffecze, any nyyakeho fwieth, kromye Swietlofti, gefťto fwiethy
 bude odbohawffemohuczieho. Mladffy wecze: kterak weliku radoft budu
 myety zbozne duffe wfudny den. Miftr wecze: zbozne duffe wezmu nafie
 tielo, yda gym buoh fedm daruow natyelu afedm naduffi, budu fedm
 40 krat wyffie, nez Sluncze, take kraffie budu rucznie, yako pomyflity mož, budu
 take fylne, ze by gedna duffe przimohla weffken fwieth, budu take Sylny,

dobytek tiessy smrti mře, než človiek. Mladssy wece: kterak bude zčlo-
 wíkem posledni čas. Mistr wece: kterak gest kto naboze zaslužil, Nebo
 nam pismo swiedczy, že každý človiek ma swateho angela a zleho ducha,
 gessto gehu dusse strzežeta, A když človiek kolwiek vmře, gestli že na-
 boze zaslužil, tehdy angel puoyma swe towarzistwo sebu, y otžene diabla 5
 moczy ot te dusse y wwieže se wni y neostane gie, geliž bude wragi. Mladssy
 wece: kto muczi ty dusse, gessto wykupeny byti magi. Mistr wece: To
 činie diabli. Mladssy wece: kterak stogi ohřiesne dussy. Mistr: když
 vmře človiek, tehdy přydediabel, awssakgi angel neopusti, [L. 25 b] geliž
 bude otsuzena woblaciech, tehdy gie teprw ostane sweliku žalosti. A wssak 10
 nam pismo prawi, Donidž gest dusse w mukach, že ti swieti, kterymž gest
 ona služila natomto swietie, nebo keru chwalu včinila, te dussy častu
 przinesu vtiechu, že bude mieti menie bolestij. Take niekterzy swieti przii-
 nesu gim swietlost, když su w temnostech, A niekterzi chlal,¹⁾ když gsu
 w horkosti, atak gim službu otplacegi. Mladssy otaza: czo nam znamena 15
 zwon. Mistr odpoweda: Jakož my bažyme zwony, takež starzi baželisu
 trubny, to se nam znamenawa žalostiwe hrano, Neb iakož gest Gericho
 dobyto ot trub a skrze trubny, že se gest wsseczka zed ztrzasla a zbořila,
 tak ma wsseczek swiet przemožen byti slowem božim. Mladssy otaza: czo
 nam znamenawa ru[L. 26 a]cho mesne, gessto biskupowe nosie. Mistr od- 20
 powieda: podle stareho zakona gest barweno podle čtyrz element, po-
 rozlicznych wieczech diwnych dielano, gessto my widime. A každý biskup
 w starem zakonie nosyl (nakoni) naczele zlaty plech a natom su byla trzy
 gmena božie atiech nevmiel yžadny znati, Ato se nam znamenawa, že gest
 nas stworzil hospodin, Nebe y zemi y wsseho swieta stwoření, Ale gessto 25
 nynie kniežie nosie, to nam znamenawa nowy zakon. Mladssy otaza: czo
 nam znamenawa skrze ryssi.²⁾ Mistr odpoweda: Swaty Jan wapokalipsy
 widiel krasneho angela gduce aten byl obwynut wbiely oblak, ten oblak
 znamenawa nam swatu marži matku boži. Mladssy otaza: czo nam zna-
 menawa kažula. Mistr odpowiedie: ka[L. 26 b]žula nam znamenawa boži 30
 sukni, ta gest byla wssechna czela a nebylo nani yžadneho sswa, Ta sukne
 znamenawa nam skrzestianstwo, Neb to ma byti czelo nakrzestianske wieře.
 Mladssy wece: czo nam znamenawa biskupska Inffula. Mistr wece: Inffula
 ma dwa ocasy, ta nam znamenawagi slowo askutek, neb czo slowy mlu-
 wime, to mame skutkem dokonati. Mladssy wece: powiez mi, kterak se 35
 stane wsudny den. Mistr wece: bude nebe yzemie nowe, tehdy nebude
 sluncze ani miesiecz ani swietla, kromie pan buoh sam bude swietiti. Mladssy
 wece: kterak weliku budu mieti milost zbohem dusse wsudny den. Mistr
 wece: wezmu nase swa tiela y da gim pan buoh sedm daruow natiele
 y nadussy ybudu sedmkrat krassie než sluncze, Abu[L. 27 a]du tak rucznie, 40
 iako pomysslenie, a budu tak sylne, žeby gedna dusse przemohla wsseczek

1) chlad.

2) řízi.

ze poydu fkrzie zed, yako pomyfflenym, budu take myloft kfobie myety,
 czo gedna duffe neczty vzrzy nadruhe, to fie gie zda, by nafobie widiala,
 budu myety weliku czeft, neb gie budu cztity wffichny fwiety, budu tak
 proftorzeke a Slowutne, neb fie wiecz nebudu baty fmrti. ktakey radofti
 5 geft nam wffem nadziegi myety, Neb nafte diedicztwie geft wnebefkem
 kralowftwy. Božie, pomoz nam tam gity, tu kdez gfu wffichny fwiety,
 Otec, Syn a Swaty duch, wffe geden hořpodyn. *Tuto fie dokonawa luczi-
 darz, gemuřt fluffie wierzity, lecz by czo piřarzem bylo omyleno. Bone Deus,
 fac iuřlum Scriptorem meliorem, AMEN.*

swiet, A budu tak skrowne, že poydu skrze zed, Abudu tak milostiwe,
 že když gedna dusse vzrzy iaku čest nadruhe iakoby sama nasobie widiala,
 Nebó gi sam buoh cztiti bude y geho mila matka. Tam nebude wiece
 smrti, ani pláčze, ani ktereho nedostatku, Ale tam bude radost, kteruž ani
 oko widielo, ani vcho slysselo, ani wsrde cřlowiećie przissla, Do kterežto 5
 rač nam dopomocy, panno przeswata. Amen.

Tlacženo w Nowem Plzni Od Mikulasse Bakalaře Leta od porodu
 panenskeho T cccc lxxxxviiij.